

OSNOVNA ŠOLA KARLA DESTOVNIKA - KAJUHA ŠOŠTANJ

Koroška cesta 7, 3325 Šoštanj

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

DOMOLJUBJE V DOMAČEM KRAJU ŠOŠTANJ

Raziskovalna naloga

Tematsko področje: SOCIOLOGIJA

Avtorici:

Nika Ogrin, 8. razred

Pia Ramšak, 8. razred

Mentor: Tomaž Repenšek

Somentorica: Lilijana Ograjenšek

Šoštanj, 2022

Raziskovalna naloga je bila opravljena na OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj.

Mentor: Tomaž Repenšek, prof.

Somentorica: Lilijana Ograjenšek, prof.

Datum predavitve: marec 2022

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	OŠ Karla Destovnika - Kajuha, šolsko leto 2021/2022
KG	domoljubje / domovina / slovenske zastave / državni simboli / državni prazniki / domoljubne pripovedi
AV	OGRIN, Nika / RAMŠAK, Pia
SA	REPENŠEK, Tomaž / OGRAJENŠEK, Lilijana
KZ	3325 Šoštanj, SLO, Koroška cesta 7
ZA	OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj
LI	2022
IN	DOMOLJUBLJE V DOMAČEM KRAJU ŠOŠTANJ
TD	Raziskovalna naloga
OP	XII, 58 str., 27 sl., 4 pril., 20 vir.
IJ	SL
JI	sl / en

AI Za 30. obletnico samostojnosti Slovenije smo zastavili cilj, da pri občanah preverimo raven domoljubja. Odločili smo se za dve metodi raziskovanja. Prvi je eksperimentalni način, da s pomočjo slovenskih zastav kot državnim simbolom merimo domoljubje v domačem kraju. Občina Šoštanj nam je podarila 50 zastav, ki smo jih razdelili ljudem v kraju. Ob razdeljevanju smo prejemnike seznanili z namenom raziskovanja. Podarili smo jim zastave in seznam datumov državnih praznikov, na katere se izobeša zastava. Ljudje so bili seznanjeni, da bomo skozi vse leto 2021 na državne praznike spremljali, v kakšnem številu bodo zastave izobešene. Ta podatek bo služil kot kriterij domoljubja med prejemniki. Hkrati pa izobešena zastava vpliva na vse ljudi v njeni ožji okolici, saj se človek ob pogledu nanjo zave državnega simbola in namena, zaradi katerega je izobešena. Druga metoda za raziskovanje domoljubja pa je bila, da s pomočjo raziskovalnih pogovorov ugotovimo, kako močno je domoljubje prisotno med starejšimi občani.

Kot dodatni izziv pa smo si zadali, da tudi sami aktivno sodelujemo pri domoljubnih aktivnostih tako v šoli kot izven nje.

Tema raziskovalne naloge je že v samem začetku vzbudila medijsko pozornost. Sodelovali smo z lokalno televizijo VTV, z Občino Šoštanj, lokalnim časopisom šoštanjskim Listom.

KEY WORDS DOCUMENTATION

ND OŠ Karla Destovnika- Kajuha, šolsko leto 2021/2022

CX patriotism / homeland / Slovenian flags / national symbols / national holidays / patriotic stories

AU OGRIN, Nika / RAMŠAK, Pia

AA REPENŠEK, Tomaž / OGRAJENŠEK, Lilijana

PP 3325 Šoštanj, SLO, Koroška cesta 7

PB OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj

PY 2022

TI PATRIOTISM IN MY HOMETOWN ŠOŠTANJ

DT Research paper

NO XII, 58 pages, 27 pictures, 4 attachments, 20 resources

LA SL

AL sl / en

AB For the 30th anniversary of Slovenia's independence, we set a goal to check the level of patriotism among the citizens. We opted for two research methods. The first is an experimental way to measure patriotism in the hometown with the help of Slovenian flags as national symbols. The municipality of Šoštanj gave us 50 flags, which we distributed to the people in the place. At the time of distribution, we informed the recipients of the purpose of the research. We gave them flags and a list of dates of national holidays on which the flag is hoisted. People were informed that we will monitor the number of flags that will be displayed on public holidays throughout 2021. This information will serve as a criterion of patriotism among recipients. At the same time, the hoisted flag affects all people in its immediate surroundings, as a person becomes aware of the national symbol and the purpose for which it is hoisted. Another method for researching patriotism, however, was to use research interviews to determine how strongly patriotism is present among senior citizens.

As an additional challenge, we set ourselves the goal of actively participating in patriotic activities both at school and outside it.

The topic of the research project attracted media attention from the very beginning. We cooperated with the local television VTV, with the Municipality of Šoštanj and the local newspaper Šoštanj's List.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	1
HIPOTEZE	2
2 PREGLED OBJAV	3
2.1 DRŽAVNI SIMBOLI REPUBLIKE SLOVENIJE	3
2.2 DRŽAVNI PRAZNIKI V SLOVENIJI	6
2.3 IZOBESANJE ZASTAVE V RS OB DRŽAVNIH PRAZNIKI	9
3 METODOLOGIJA – ZASTAVA RS	12
3.1 POPULACIJSKI VZOREC	12
3.2 METODE IN INSTRUMENTI ZBIRANJA PODATKOV	12
3.3. STATISTIČNA OBDELAVA PODATKOV	12
3.4. POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV	12
3.5 REZULTATI IN RAZPRAVA	13
3.5.1 Evalvacijski vprašalnik	19
4 METODOLOGIJA – INTERVJUJI	21
4.1 POPULACIJSKI VZOREC	21
4.2 METODE IN INSTRUMENTI ZBIRANJA PODATKOV	21
4.3 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV	21
4.4 DOMOLJUBJE MED STAREJŠIMI OBČANI	21
4.4.1 Anica Podlesnik (92 let)	22
4.4.2 Elfrida Ambrožič (96 let)	27
4.4.3 Angela Kumer (91 let)	29
4.4.4 Rozalija in Franc Penšek (90 in 92 let)	29
4.4.5 Antonija in Martin Starovršnik (78 let)	30
4.4.6 Marija Dermol (83 let)	31
4.4.7 Anica Mrzlak (83 let)	31
4.4.8 Angela Pusovnik (88 let)	31
4.4.9 Lenka Kralj (78 let)	32
4.4.10 Angela in Ivan Zaveršnik (95 in 90 let) in Majda Zaveršnik Puc	39
4.5 REZULTATI IN RAZPRAVA	41
5 REZULTATI IN RAZPRAVA	43
5.1 PREVERJANJE HIPOTEZ	43
6 NAJIN AKTIVEN DOPRINOS K DOMOLJUBJU	45
6.1 ZAČETKI RAZISKOVALNE NALOGE	45

6. 2 MEDIJSKA PREPOZNAVNOST	46
6.3 ORGANIZACIJA IN IZVEDBA KULTURNEGA DOGODKA.....	46
6.4 KOMEMORACIJA OB DNEVU SPOMINA NA PADLE BORCE NOB	48
7 INTERVJU Z ŽUPANOM OBČINE ŠOŠTANJ Z G. DARKOM MENIHOM	50
8 ZAKLJUČEK	54
9 POVZETEK	55
10 ABSTRACT	57
11 ZAHVALA.....	59
12 VIRI.....	60
13 PRILOGE	62

KAZALO SLIK

Slika 1: Grb Republike Slovenije.....	3
Slika 2: Zastava Republike Slovenije.....	4
Slika 3: Izobešanje slovenske zastave	9
Slika 4: Prešernov dan.....	13
Slika 5: Dan boja proti okupatorju	13
Slika 6: Praznik dela.....	14
Slika 7: Dan Primoža Trubarja	14
Slika 8: Dan državnosti	15
Slika 9: Združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom	15
Slika 10: Vrnitev Primorske k matični domovini.....	16
Slika 11: Dan slovenskega športa.....	16
Slika 12: Dan suverenosti.....	17
Slika 13: Dan reformacije.....	17
Slika 14: Dan Rudolfa Maistra	18
Slika 15: Dan samostojnosti in enotnosti	18
Slika 16: Sprednja stran obeska za ključe (Foto: Ramšak P.).	20
Slika 17: Zadnja stran z zahvalo sodelujočim (Foto: Ramšak P.).	20
Slika 18: Anica Podlesnik in mladi raziskovalki Pia in Nika (Foto: Ogrin N.).....	22
Slika 19: Elfrida Ambrožič (Foto: Info občan)	27
Slika 20: Knjiga Jeklena pest (Foto: Ogrin N.).	38
Slika 21: Lenka Kralj z raziskovalkama Pio in Niko (Foto: Ramšak P.).	38
Slika 22: Ga. in g. Zaveršnik z mladima raziskovalkama Pio in Niko (Foto: Ogrin N.).....	41
Slika 23: Župan Občine Šoštanj g. Darko Menih pri podelitvi slovenskih zastav (Foto: Ramšak P.). ..	45
Slika 24: Virtualni intervju v oddaji Dobro jutro na VTV (Foto: posnetek zaslona Ramšak P.).	46
Slika 25: Učenci OŠ Šoštanj na komemoraciji ob trenutku molka za padle v vojni (Foto: OŠ KDK Šoštanj).....	49
Slika 26: Komemoracija pred spomenikom padlih borcev, oktober 2021 (Foto: OŠ KDK Šoštanj)....	49
Slika 27: Župan Občine Šoštanj gospod Darko Menih (Foto: Rehar T.).	53

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Prošnja pri raziskovalnemu delu

Priloga 2: Preglednica za spremljanje eksperimenta

Priloga 3: Izobešanje zastave Republike Slovenije

Priloga 4: Moja domovina, ni le moja, to je prostor vseh nas!

Priloga 5: Preglednica za merjenje izobešenih zastav na dan državnih praznikov

1 UVOD

V današnjih časih je domoljubje zagotovo ena izmed tistih stvari, ki bi jih mogli vzdrževati in negovati. Zgodovina nas uči, da smo se Slovenci vedno zavzemali za svoje pravice in za svojo državo. S podpisom majniške in krfske deklaracije so si zagotovili samostojno državno telo ter svobodno neodvisno kraljestvo z enotnim ozemljem in enotnim državljanstvom (Razpotnik, J. M., Plazar, A., Verdev, H., 2020, 8). Vendar kaj pravzaprav je domoljubje? V Slovarju slovenskega knjižnega jezika piše, da je to ljubezen do doma, domovine. Takoj sva vedeli, da je to tema, ki naju bo pritegnila k raziskovanju. Tema med ljudmi vzbuja močen občutek ponosa, ki ga imamo do svoje domovine. Prav zaradi tega sva se odločili, da bova začeli izdelovati raziskovalno nalogo na temo domoljubja v najinem domačem kraju. Najina želja je bila, da bi z raziskovalno nalogo razširili zavest o domoljubju v najini občini. Zanimalo naju je, kako so ljudje domoljubni. Vendar je to čustvo pri ljudeh težko izmeriti. Po pomoč glede kriterijev merjenja sva se obrnili tudi na Fakulteto za družbene vede, ampak odgovora nikoli nisva dobili. Mentorja sta predlagala, da bi bila zastava lahko tisti kriterij, po katerem bi merili pri ljudeh zavest o pripadnosti do domovine. Državni prazniki so dejstva, ki izpričujejo bogastvo naroda in njegove veličine, zato je izobešena zastava zagotovo merilo, da se človek zaveda tega bogastva in ga počasti s spoštovano gesto izobešene zastave, ki izpričuje ponos. Za materialni vir, tj. zastave, smo se obrnili na Občino Šoštanj, ki nam je podarila 50 zastav za namen raziskovalne naloge. 25 zastav sva razdelili v Krajevno skupnost Florjan in 25 v Krajevno skupnost Topolšico; oba kraja sta del občine.

V raziskavi so vključeni tudi intervjuji starejših občanov, ki nosijo zelo pomembno vlogo v celotni raziskavi. Iz njih se da razbrati mišljenje in razumevanje domoljubja v njihovem času. To se od zdajšnjega precej razlikuje.

Med raziskovanjem smo sodelovali tudi na različnih prireditvah, ki so imeli domoljubno tematiko. Ob 30-letnici samostojnosti in enotnosti Republike Slovenije in ob občinskem prazniku mesta Šoštanj smo organizirali proslavo na občinski ravni, kjer smo sodelovali pri pripravi in izvedbi kulturnega dogodka in kot simbol zavesti, medgeneracijskega sodelovanja in trajnostnega razvoja skupaj z županom posadili na šolskem prostoru tudi lipo.

HIPOTEZE

H1: Večina občanov, ki so prejeli slovensko zastavo, bo izobešala zastave ob državnih praznikih.

H2: Največ zastav bo izobešenih na dan državnosti, to je 25. junij.

H3: Najmanj zastav bo izobešenih na državne praznike, ki niso dela prosti.

H4: Glavni razlog, da zastava ob državnem prazniku ni izobešena, je pomanjkanje zavesti.

H5: Upokojenci bodo mnenja, da se je ljubezen do domovine v sedanjosti zmanjšala.

2 PREGLED OBJAV

2.1 DRŽAVNI SIMBOLI REPUBLIKE SLOVENIJE

Državni simboli predstavljajo državo v mednarodni in svetovni skupnosti. Grb, himna, zastava so simboli, ki predstavljajo državo in državljane širom sveta.

Ustava Republike Slovenije v 6. členu zakona določa uporabo grba, zastave in himne.

(Državni simboli RS. <https://www.gov.si teme/drzavni-simboli/>, 4. 11. 2021)

GRB REPUBLIKE SLOVENIJE

Grb Slovenije ima obliko ščita, ki je obrobljen z rdečo linijo. V sredini tega ščita je z belo barvo prikazan najvišji slovenski vrh, Triglav, na modri podlagi. Pod njim sta 2 valoviti modri črti, ki ponazarjata morje in reke, nad njim pa so v obliki navzdol obrnjenega trikotnika razporejene tri zlate šesterokrake zvezde, ki so jih imeli v svojem grbu Celjski grofje. Grb se odlikuje po določenem geometrijskem merilu, ki ima tudi svoje pravilo. In sicer tridimenzionalna podoba grba je razdeljena v gornji konkavni in spodnji konveksni del. Med njima je izveden mehek prehod, ki poteka diagonalno z leve in desne strani po zunanji stranici lika Triglava.

Avtor grba je akademski kipar Marko Pogačnik, ki se je pri zasnovani in oblikovanju oprl tudi na zapuščino Franceta Prešerna in Jožeta Plečnika. (Grb Republike Slovenije. https://sl.wikipedia.org/wiki/Grb_Slovenije, 5. 11. 2021)

Slika 1: Grb Republike Slovenije

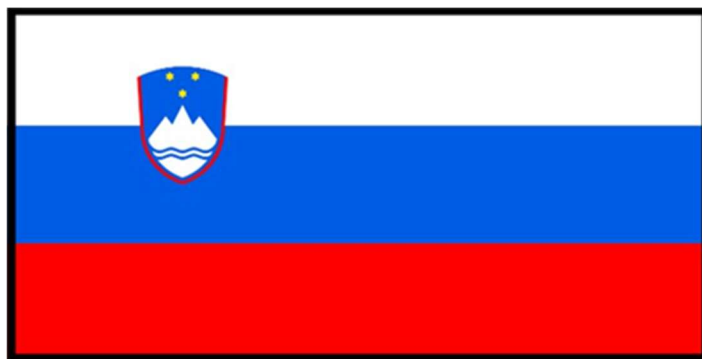
ZASTAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

Slovenska zastava ima 3 barve, ki vodoravno ležijo ena nad drugo. Sledijo si: spodaj rdeča, nad njo modra in najvišje bela barva. V zgornjem levem kotu leži grb in ravno polovica grba leži na belem liniji, druga pa na modri. Vsaka barva zavzema tretjino zastave. Slovensko državno zastavo je 24. junija 1991 določila slovenska skupščina, ko je sprejela amandma k ustavi iz leta 1974, ter z njo tik pred slovensko osamosvojitvijo nadomestila staro zastavo. (Zastave Republike Slovenije. https://sl.wikipedia.org/wiki/Zastava_Slovenije, 5. 11. 2021)

Zgodovina zastave

Slovenska narodna zastava se je prvič uveljavila leta 1848 v času narodnega preporoda, ko so Slovenci določili slovenske barve na podlagi barv iz grba dežele Kranjske, le-ta je bila v tistem času "pojem in srce" Slovenstva za celoten slovenski prostor. Zastave v belo-modro-rdeči barvni kombinaciji (prvotno je imel kranjski grb iz leta 1463 namesto bele barve zlato barvo) so takrat spontano osvojile srca Slovencev in zavihrale po vsej deželi. Pred tem je že leta 1836 avstrijski cesar Ferdinand I. določil oziroma priznal navedene barve kot barve kranjske dežele, leta 1848 pa je to barvno kombinacijo uradno potrdilo tudi avstrijsko notranje ministrstvo. Od takrat dalje se je belo-modro-rdeča trobojnica kot simbol Slovenstva vedno močneje uveljavljala v slovenski kulturni oziroma narodni zavesti.

(Zgodovina zastave in grba Republike Slovenije. https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/odz/ureditev/drzavniSimboli!/ut/p/z1/jZBNC4JAFEV_Swu3vudMRbYbxAlkbRBm01YTFNgTpgl9OsTWgklvt29nHMXDwRkIMr8dVV5fdVIXrR5L6YH3w6YH7gWInUWuF3uounKji1clqRdwCXpAWIEyZikXgUxBA_8KLEdiyGkW2t0ePUHdNwh8jMB_HMNhfg8gud9EKrQxrWHmkMwWikmdZycp8Vm19qev7Y26ggU3TmEprVUjzpG8G_1Iu-lFD1iXhfuOcZ--NTNnoA25o-xI!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/#, 20. 12. 2021)

Slika 2: Zastava Republike Slovenije

HIMNA REPUBLIKE SLOVENIJE

Himna Republike Slovenije je sedma kitica Prešernove Zdravljice, ki jo je France Prešeren (1800–1849) na pobudo duhovnika, vinogradnika Matija Vertovca (1784–1851) napisal leta 1844. Uglasbil pa jo je vipavski skladatelj in duhovnik Stanko Premrl (1880–1965) v času, ko je študiral na Dunaju, to je leta 1905.

*Žive naj vsi narodi
 ki hrepene dočakat' dan,
 da koder sonce hodi,
 prepir iz sveta bo pregnan,
 da rojak
 prost bo vsak,
 ne vrag, le sosed bo mejak!*

Kdaj se himna izvaja?

20. člen zakona o grbu, zastavi in himni RS ter o slovenski narodni zastavi navaja, da se himna izvaja v skladu s tem zakonom, svečano in usklajeno z običaji, s katerimi navzoči pozdravljajo himno. Himna se izvaja z glasbili, s petjem, z glasbili in s petjem. Himne ni dovoljeno izvajati z namenom tržnega oglaševanja oziroma zaznamovanja storitev (Himna. <https://zakonodaja.com/zakon/zgzh/20-clen>, 6. 11. 2021)

Himna se izvaja ob državniškem, uradnem obisku pri prihodu voditeljev tujih držav v RS, ob uradnem obisku pri prihodu predsednika vlade tuje države ali pooblaščenega predstavnika mednarodne organizacije v RS ter ob polaganju vencev, ki jih polagajo uradni predstavniki RS oziroma predstavniki tujih držav ali mednarodnih organizacij ob spomenikih, na pokopališčih ter drugih podobnih krajih. Himna se lahko izvaja tudi na proslavah in drugih slovesnostih, s katerimi se zaznamujejo dogodki, pomembni za RS, ob mednarodnih srečanjih, športnih, kulturnih in drugih tekmovanjih, humanitarnih prireditvah ali podobnih akcijah in drugih javnih shodih, na katerih se RS predstavlja oziroma katerih se udeležuje (<https://www.us-rs.si/media/ustava.republike.slovenije.pdf>, 8. 11. 2021)

2.2 DRŽAVNI PRAZNIKI V SLOVENIJI

V Sloveniji imamo 11 praznikov, ob katerih se izobeša zastava.

8. februar – Prešernov dan

Prešernov dan (s polnim uradnim imenom Prešernov dan, slovenski kulturni praznik) je osrednji slovenski kulturni praznik in državni praznik – dela prost dan v RS. Na ta dan poteka tudi državna proslava in podelijo se Prešernove nagrade ter nagrade Prešernovega sklada za vrhunske dosežke na področju umetnosti v Sloveniji. (Prešernov dan. https://sl.wikipedia.org/wiki/Pre%C5%A1ernov_dan, 15. 12. 2021)

27. april – dan boja proti okupatorju

Dan upora proti okupatorju (včasih samo Dan osvobodilne fronte ali Dan OF) je državni praznik, ki se v Sloveniji praznuje 27. aprila. Na dan 26. aprila leta 1941 je bilo v Ljubljani dogovorjeno, da se ustanovi organizacija odpora, ki se je po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo 22. junija 1941 preimenovala v Osvobodilno fronto slovenskega naroda. 27. aprila leta 1944 se je ta dogodek odredil kot dela prost dan in narodni praznik. (Dan boja proti okupatorju. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_upora_proti_okupatorju, 17. 12. 2021)

1. in 2. maj – praznik dela

Praznik dela (znan tudi kot prvi maj) je mednarodni praznik delavstva, ki ga 1. maja vsako leto praznujejo v večini držav sveta. Praznik je izvirno spomin na krvave demonstracije v ameriškem Chicagu v teh dneh leta 1886. Tega leta je Federacija organiziranih obrti in delavskih zvez po uspehih, ki jih je doseglo kanadsko delavsko gibanje zahtevala več delavskih pravic, med njimi predvsem uzakonjen 8-urni delavnik. Ta praznik se v Sloveniji ni uradno obeleževal pred 2. sv. vojno. Prvo uradno praznovanje je bilo l. 1941. Tradicija Slovenije prvi maj obeležuje zlasti s kresovi in nošnjo nageljnov. (Praznik dela. https://sl.wikipedia.org/wiki/Praznik_dela, 22. 12. 2021)

8. junij – dan Primoža Trubarja

Dan Primoža Trubarja je slovenski državni praznik, ki se ga praznuje 8. junija, vendar pa ni dela prost dan. Praznik je namenjen obeležiti osrednje osebnosti slovenskega protestantizma v 16. stoletju in hkrati najpomembnejše osebnosti v razvijanju temeljev za oblikovanje slovenskega naroda Primoža Trubarja, ki naj bi se na ta dan rodil. (Dan Primoža Trubarja. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_Primo%C5%BEa_Trubarja, 8. 12. 2021)

25. junij – dan državnosti

Dan državnosti je slovenski državni praznik, ki se praznuje 25. junija, in je dela prost dan v RS. Obeležuje spomin na 25. junij 1991, ko je Slovenija postala neodvisna. Na ta dan sta bili sprejeti Deklaracija o neodvisnosti Slovenije in Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije, sicer slavnostno razglašeni naslednji dan, tj. 26. junija, na Trgu republike v Ljubljani. (Dan državnosti. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_dr%C5%BEavnosti, 7. 12. 2021)

17. avgust – združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom

Združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom po prvi svetovni vojni ali priključitev Prekmurja k matičnemu narodu je slovenski praznik, ki ga praznujemo na 17. avgust, dan, ko je Prekmurje po določilih pariške mirovne konference pripadlo Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ta praznik ni dela prost dan.

(Združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom po prvi svetovni vojni. https://sl.wikipedia.org/wiki/Zdr%C5%BEitev_prekmurskih_Slovencev_z_mati%C4%8Dnim_narodom_po_prvi_svetovni_vojni, 4. 12. 2021)

15. september – vrnitev Primorske k matični domovini

Dan vrnitve Primorske k matični domovini je državni praznik v Sloveniji, ki ga praznujemo 15. septembra, vendar ta dan ni dela prost dan. Praznik obeležujemo od 15. septembra 1947, ko je bila uveljavljena pariška mirovna pogodba z Italijo, ki je takratni Jugoslaviji in s tem tudi Sloveniji dodelila velik del Primorske. (Dan vrnitve Primorske k matični domovini. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_vrnitve_Primorske_k_mati%C4%8Dni_domovini, 28. 11. 2021)

23. september – dan slovenskega športa

Dan slovenskega športa je eden izmed najmlajših državnih praznikov v RS. Dan slovenskega športa je državni praznik, ki se v RS praznuje 23. septembra. Praznik, ki je bil uveden leta 2020 na pobudo Olimpijskega komiteja Slovenije, ni dela prost dan. Datum 23. september je izbran kot obletnica zmag veslačev Iztoka Čopa in Luke Špika ter strelca Rajmonda Debevca na poletnih olimpijskih igrah v Sydneyu v Avstraliji. (Dan slovenskega športa. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_slovenskega_%C5%A1porta, 28. 11. 2021)

25. oktober – dan suverenosti

Dan suverenosti je praznik v RS, s katerim 25. oktobra obeležujemo enega ključnih dogodkov v procesu osamosvojitve Slovenije, dan, ko je po osamosvojitveni vojni zadnji vojak jugoslovanske ljudske armade zapustil slovensko ozemlje. Je državni praznik v Sloveniji, vendar ne dela prost dan. Obeležuje se od leta 2015. (Dan suverenosti. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_suverenosti, 28. 11. 2021)

23. november – dan Rudolfa Maistra

Dan Rudolfa Maistra je slovenski državni praznik, ki se ga praznuje 23. novembra. Na ta dan je Rudolf Maister leta 1918 s svojo vojsko razorožil nemško varnostno stražo in jo razpustil, s tem dogodkom pa je k Sloveniji priključil večji del slovenskega narodnostnega in govornega območja Štajerske in Koroške. Dan Rudolfa Maistra. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_Rudolfa_Maistra, 16. 11. 2021)

26. december – dan samostojnosti in enotnosti

Dan samostojnosti in enotnosti je državni praznik v RS, ki ga praznujemo 26. decembra, in je dela prost dan. Ta dan obeležujemo razglasitev izidov plebiscita o samostojnosti 26. decembra 1990 (plebiscit je potekal 23. decembra 1990), na katerem je od 93,2 odstotkov udeleženih volivcev na plebiscitarno vprašanje »*Ali naj Republika Slovenija postane samostojna in neodvisna država?*« pritrnilno odgovorilo 88,5 odstotkov volivcev.

(Dan samostojnosti in enotnosti.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_samostojnosti_in_enotnosti, 16. 11. 2021)

(Državni prazniki v Sloveniji.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Dr%C5%BEavni_prazniki_v_Sloveniji, 21. 1. 2021)

(Državni prazniki in dela prosti dnevi. <https://www.gov.si teme/drzavni-prazniki-in-dela-prosti-dnevi/>, 15. 12. 2021)

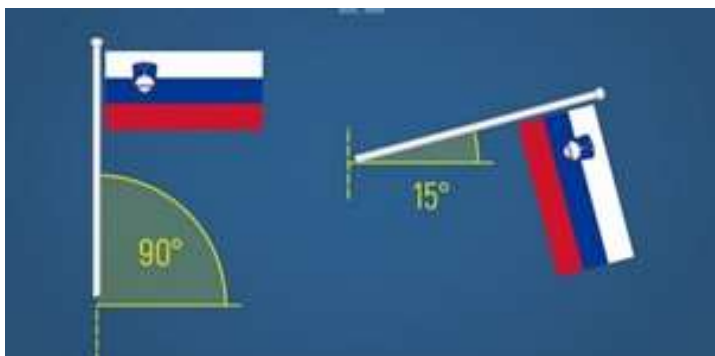
2.3 IZOBEŠANJE ZASTAVE V RS OB DRŽAVNIH PRAZNIKI

Zakon o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije ter o slovenski narodni zastavi določa, da se zastava RS izobeša ob praznikih v RS:

- **8. februar:** Prešernov dan, slovenski kulturni praznik
- **27. april:** dan upora proti okupatorju
- **1. in 2. maj:** praznik dela
- **8. junij:** dan Primoža Trubarja
- **25. junija:** dan državnosti
- **17. avgust:** združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom
- **15. september:** vrnitev Primorske k matični domovini
- **23. september:** dan slovenskega športa
- **25. oktober:** dan suverenosti
- **23. november:** dan Rudolfa Maistra
- **26. december:** dan samostojnosti in enotnosti

Zastava se izobesi na poslopih, v katerih so uradni prostori državnih organov in organov lokalnih skupnosti, lahko pa tudi na drugih javnih objektih, stanovanjskih hišah ter na drugih primernih krajih.

Zastava je izobešena ves čas praznikov. Na območjih, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost, je izobešena tudi zastava narodne skupnosti

Slika 3: Izobešanje slovenske zastave (<https://www.izobesi-zastavo.si/kako-izobesamo>, 16. 11. 2021)

Z izobešeno zastavo in petjem himne izražamo pripadnost in ljubezen do svojega doma, domovine.

Slovenska zastava nikoli se sme biti izobešena tako, da se grb in posledično tudi celotna zastava pojavi ležeče, saj to pomeni nek poraz oz. izgubo. Edini pravilni način izobešanja je, da je zastava postavljena navpično, saj potem tudi grb popolnoma spremeni lego. Naša zastava izhaja iz sredine 19. stol. iz pomladi narodov. Kot nacionalno zastavo pa smo jo dobili pravzaprav en dan pred osamosvojitvijo. Torej zastava, ki ima na sebi tudi grb, je naša nacionalna zastava. Zastavo se ne izobeša samo ob državnih praznikih, ampak tudi ob institucijah državnega zbora in državnega sveta. Izobešena je tudi po drugih državnih uradih. V državnem zboru se nahaja več kot 40 slovenskih zastav, izobešene so približno v 30 prostorih. (<https://www.izobesi-zastavo.si/kako-izobesamo>, 18. 1. 2021)

7. april – mesec slovenske zastave

V aprilu praznujemo rojstni dan slovenske zastave, vsem znane razvrstitve treh barv, pod katerimi smo se Slovenci opredelili najprej kot narod, nato pa še kot državotvorna nacija. Z dodatkom grba je slovenska zastava postala tudi zastava osamosvojene in svobodne Republike Slovenije in njen najbolj prepoznaven državni simbol. Naša zastava je res lepa in nas že od daleč vabi s svojim sporočilom povezovanja, domoljubja, enotnosti in narodne zavednosti. Slovensko zastavo smo Slovenci takoj sprejeli in se z njo poistovečamo ne le v domovini, ko naši sonarodnjaki dosegajo čudovite uspehe v najrazličnejših panogah. Tudi izseljenci in njihovi potomci se preko zastave Slovenije povezujejo s svojimi koreninami in jo ponosno izobešajo.

Slovenska zastava je zunanji znak izjemne enotnosti, ki je našim prednikom omogočila, da so oblikovali slovenski narod, in nam, da smo osamosvojili svojo državo; naslednjim generacijam državljanov Slovenije pa bo osnova za doseganje večje blaginje.

Cilji meseca slovenske zastave:

- Cilj meseca slovenske zastave je izboljšati zavedanje, da imamo lahko slovensko zastavo izobešeno skozi vse leto.
- Cilj meseca slovenske zastave je izboljšati zavedanje o tem, da je potrebno z našimi simboli ravnati spoštljivo.
- April je tisti mesec, ko praznujemo tudi dan slovenske zastave.

- Slovenska zastava je zastava vseh državljanov Republike Slovenije ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino.
- Slovenska zastava simbolizira izjemno enotnost, ki je bila dosežena v postopku osamosvajanja.
- Slovenska zastava simbolizira našo samostojnost, neodvisnost in suverenost.
- Slovenska zastava simbolizira vse vrednote, ki smo jih zapisali v ustavo in za katere smo se pripravljene zavzemati.
- Slovenska zastava nas združuje in ne razdvaja.
- Slovenska zastava je zastava naše države in ne zastava aktualne oblasti.
- Slovenija, kot mlada država, potrebuje aktivno gradnjo zavesti o državnih simbolih.

(Društvo Heraldica Slovenica. <http://www.heraldica-slovenica.si/dejavnost/meseczastave.php>,
15. 4. 2022)

3 METODOLOGIJA – ZASTAVA RS

3.1 POPULACIJSKI VZOREC

V raziskavi merjenja domoljubja je zajet vzorec 50 slovenskih domov/50 slovenskih zastav, ki smo jih enakomerno razdelili v Topolšici in Florjanu, to sta naselji v Občini Šoštanj.

3.2 METODE IN INSTRUMENTI ZBIRANJA PODATKOV

Uporabili smo eksperimentalno metodo in metodo raziskovalnega pogovora. Za zbiranje podatkov o izobešenih zastavah ob državnih praznikih smo imeli pripravljen statistični obrazec, za evalvacijo ob koncu eksperimentalne metode smo imeli vprašalnik.

Eksperimentalna metoda je potekala tako, da smo ob vsakem državnem prazniku, na katerega je predvidena izobešena slovenska zastava, spremljali naslove prejemnikov zastav in beležili, ali je zastava na državni praznik izobešena ali ne. Opazovanje je potekalo vse leto 2021, to je od 8. februarja do 26. decembra 2021.

V februarju 2022 smo s prejemniki zastav opravili evalvacijski pogovor in se s simboličnim darilom (obesek v obliki hrastovega lista in s Kajuhovim zapisom verza »*Jaz sem droben, droben list ...*«) zahvalili za sodelovanje.

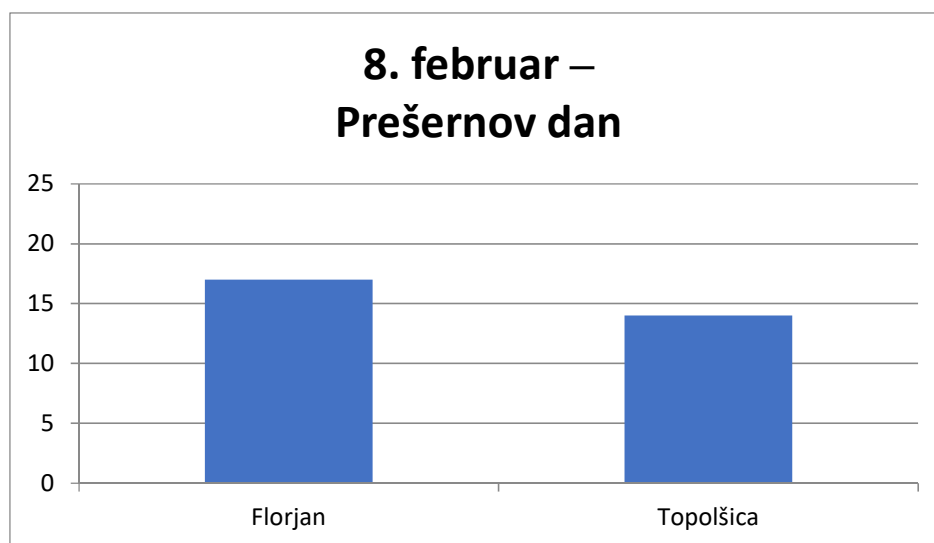
3.3. STATISTIČNA OBDELAVA PODATKOV

Statistično smo obdelali vsak državni praznik, na katerega izobešamo slovensko zastavo.

3.4. POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV

Občanom Občine Šoštanj smo podarili 50 zastav. Zastave smo podarili tistim občanom, ki so zastavo želeli, so privolili, da jo bodo izobešali, in so se strinjali glede sodelovanja v raziskovalni nalogi. Zastave smo spremljali skozi vse leto 2021.

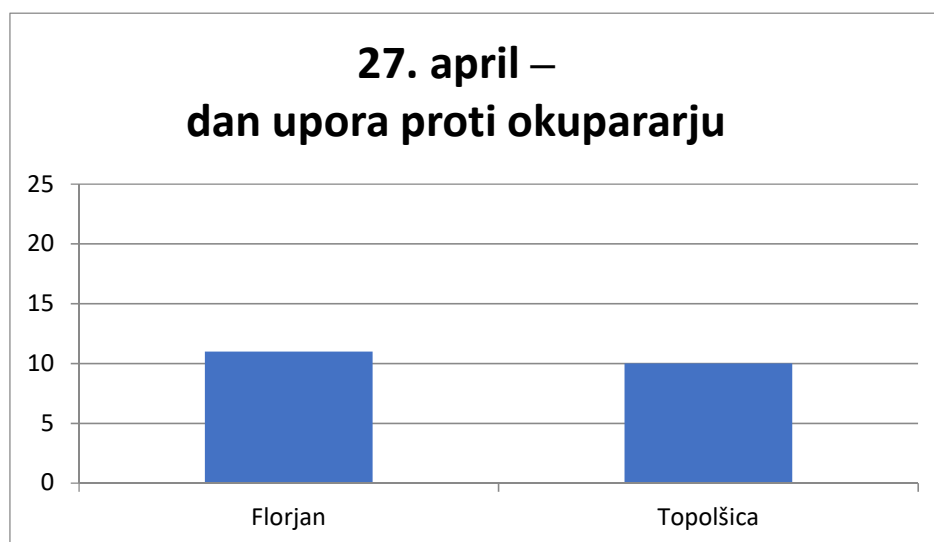
3.5 REZULTATI IN RAZPRAVA

Slika 4: Prešernov dan

Iz grafa lahko razberemo, da je bilo na ta dan v Florjanu izobešenih 17 (68 %) zastav, v Topolšici pa 14 (56 %) zastav.

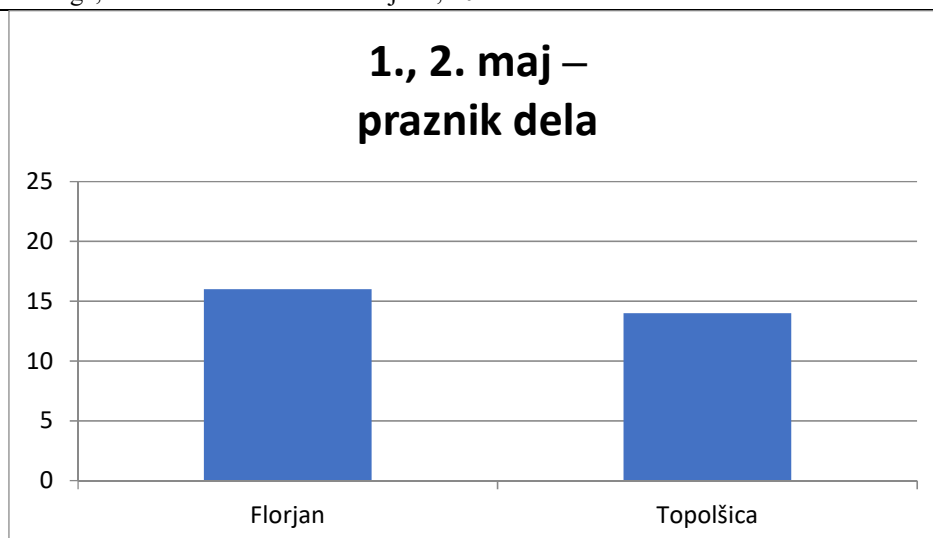
V Florjanu in Topolšici je bilo skupaj 31 (62 %) zastav od 50.

Slika 5: Dan boja proti okupatorju

Iz grafa lahko razberemo, da je bilo na ta dan v Florjanu izobešenih 11 (44 %) zastav, v Topolšici pa 10 (40 %) zastav.

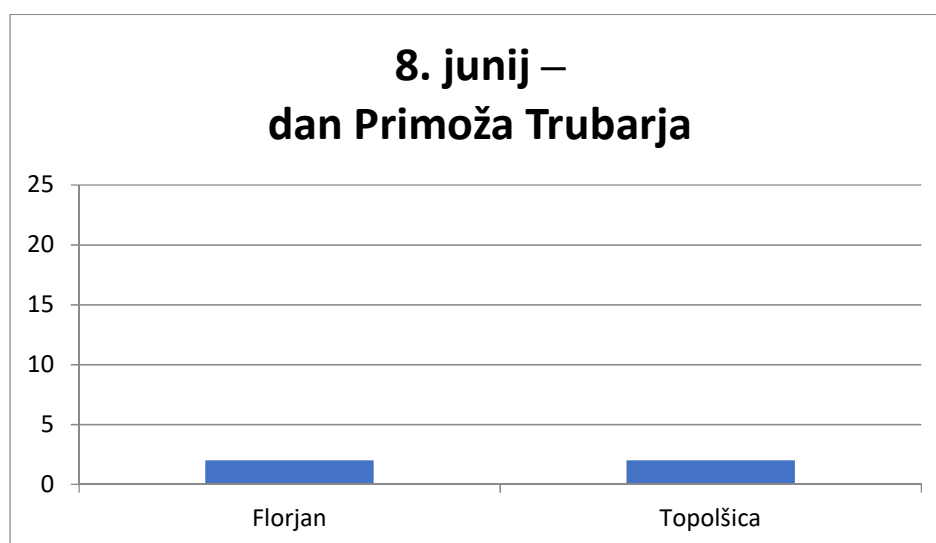
V Florjanu in Topolšici je bilo skupaj 21 (42 %) zastav od 50.

Slika 6: Praznik dela

Iz grafa razberemo, da je bilo na ta dan v Florjanu izobešenih 16 (64 %) zastav, v Topolšici pa 14 (56 %) zastav.

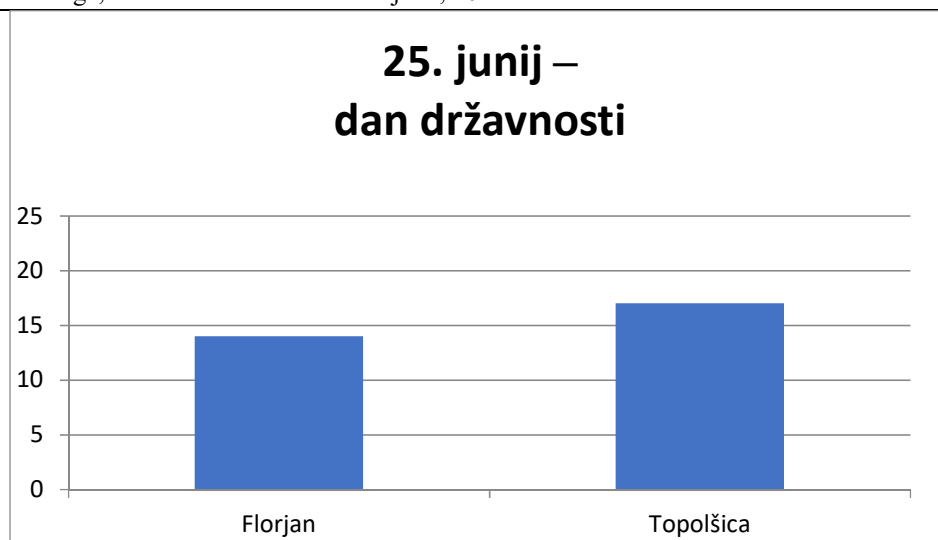
V Florjanu in Topolšici je bilo skupaj 30 (60 %) zastav od 50.

Slika 7: Dan Primoža Trubarja

Iz grafa lahko razberemo, da sta bili v Florjanu izobešeni samo 2 (8 %) zastavi, v Topolšici prav tako.

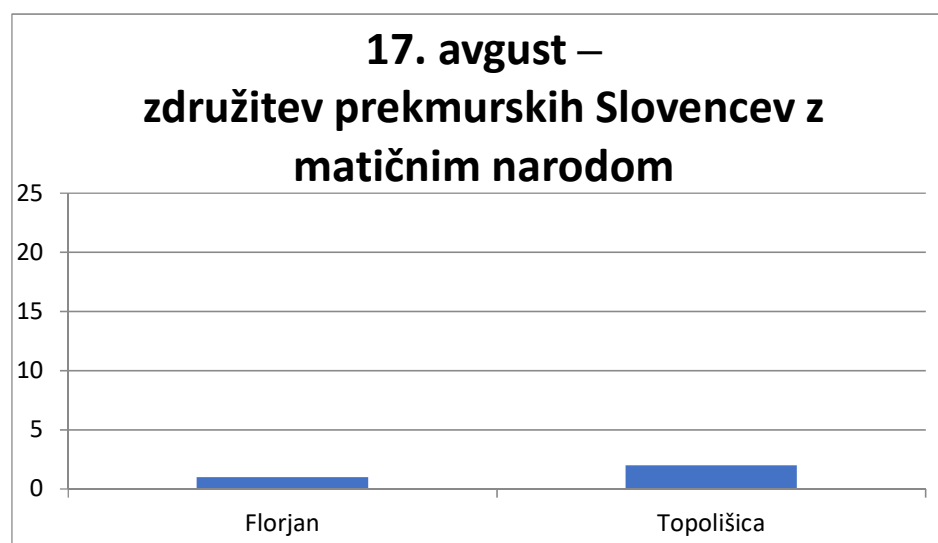
V Florjanu in Topolšici so bile skupaj 4 (8 %) zastave od 50.

Slika 8: Dan državnosti

Iz grafov lahko razberemo, da je na ta dan bilo v Florjanu 14 (56 %) zastav, v Topolšici pa 17 (68 %) zastav.

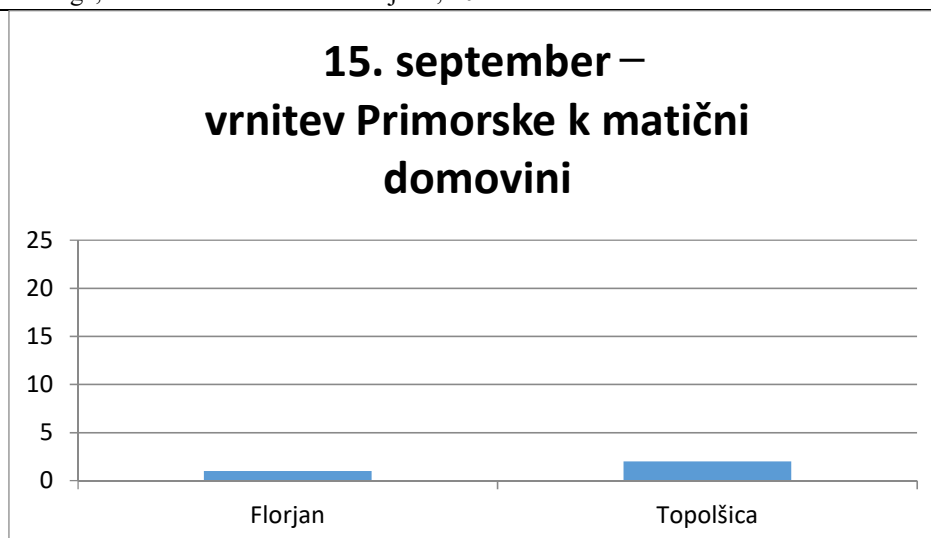
V Florjanu in Topolšici je bilo skupaj 31 (62 %) zastav od 50.

Slika 9: Združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom

Iz grafa lahko razberemo, da je bila na ta dan v Florjanu izobešena samo 1 (4 %) zastava, v Topolšici pa 2 (8 %) zastavi.

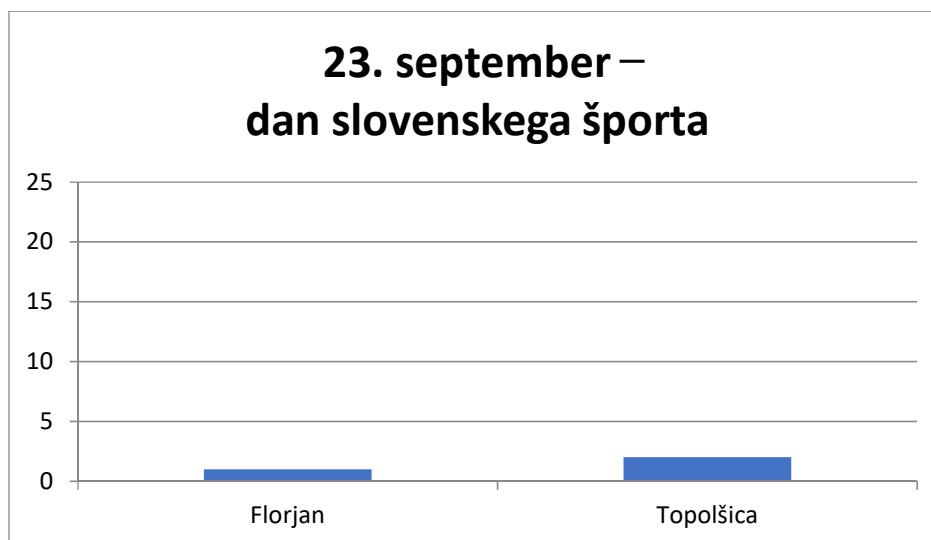
V Florjanu in Topolšici so bile skupaj 3 (6 %) zastave od 50.

Slika 10: Vrnitev Primorske k matični domovini

Vrnitev Primorske k matični domovini praznujemo 15. septembra. Iz grafa lahko razberemo, da je bila na ta dan v Florjanu izobešena samo 1 (4 %) zastava, v Topolšici pa 2 (8 %) zastavi.

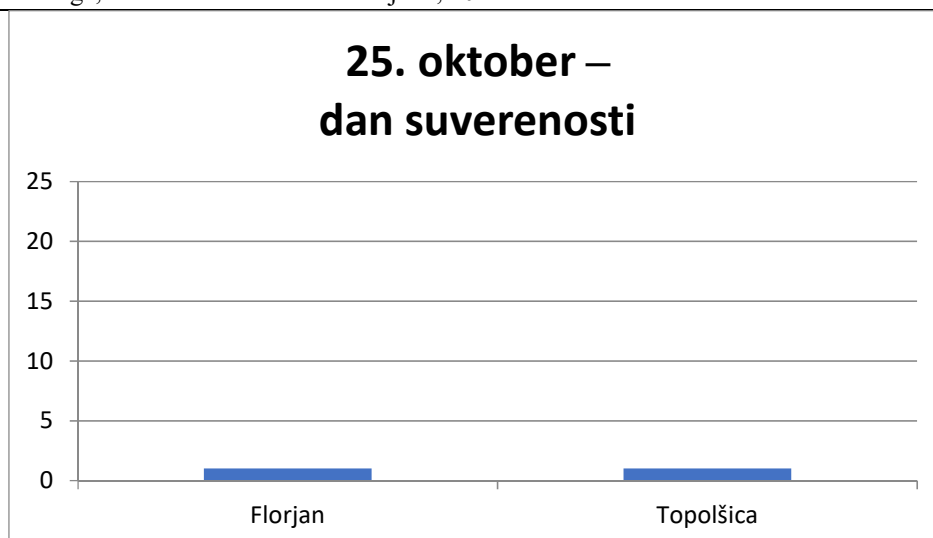
V Florjanu in Topolšici so bile skupaj 3 (6 %) zastave od 50.

Slika 11: Dan slovenskega športa

Iz grafa lahko razberemo, da je bila v Florjanu izobešena samo 1 (4 %) zastava, v Topolšici pa 2 oz. (8 %) zastav.

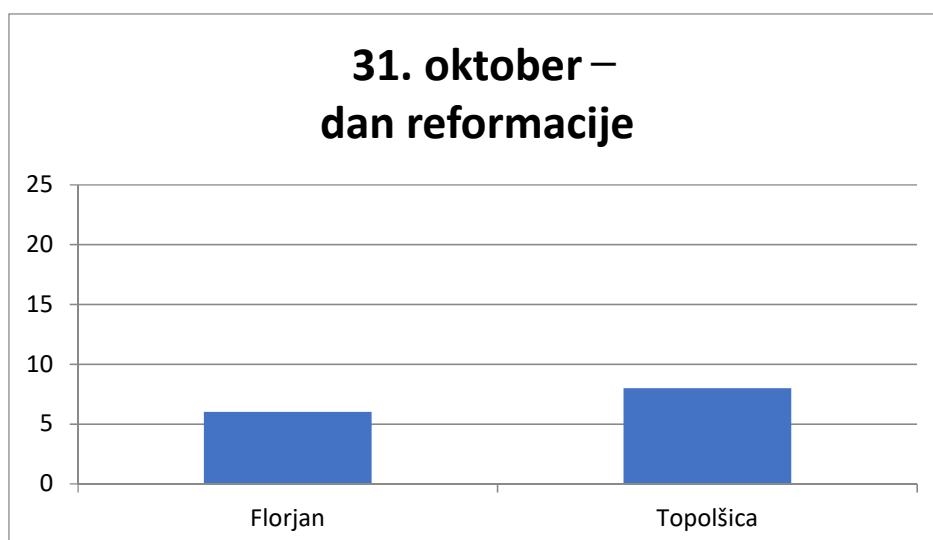
V Florjanu in Topolšici so bile skupaj 3 (6 %) zastav od 50.

Slika 12: Dan suverenosti

V Florjanu je bila izobešena 1 (4 %) zastava in tudi v Topolšici 1 (4%) zastava.

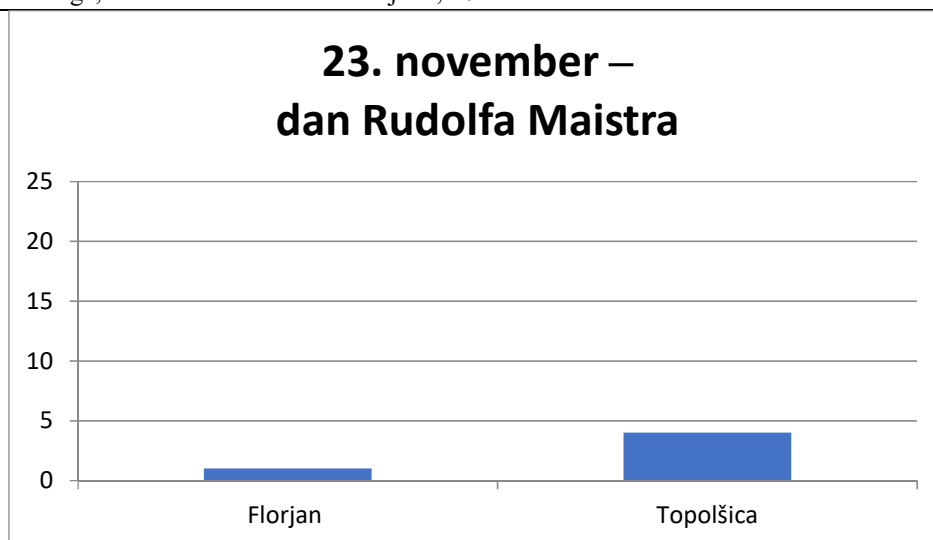
Na ta dan sta bili v Florjanu in Topolšici skupaj 2 (4 %) zastavi od 50.

Slika 13: Dan reformacije

V Florjanu je bilo izobešenih 6 (24 %) zastav, v Topolšici pa 8 (32 %) zastav.

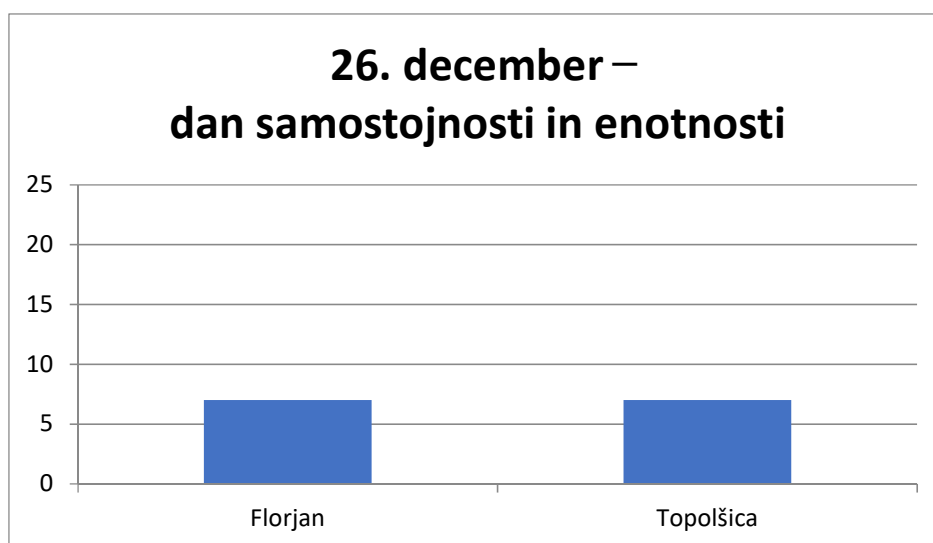
V Florjanu in Topolšici je bilo skupaj 14 (28 %) zastav od 50.

Slika 14: Dan Rudolfa Maistra

V Florjanu je bila izobešena samo 1 (4 %) zastava, v Topolšici pa 4 (16 %) zastave.

V Florjanu in Topolšici je bilo skupaj 5 (10 %) zastav od 50.

Slika 15: Dan samostojnosti in enotnosti

V Florjanu je bilo izobešenih 7 (28 %) zastav in tudi v Topolšici je bilo 7 (28 %) izobešenih zastav.

V Florjanu in Topolšici je bilo skupaj 14 (28 %) zastav od 50.

3.5.1 Evalvacijski vprašalnik

Po končanem eksperimentalnem delu naloge, tj. spremljanje izobešenih zastav, smo februarja 2022 z 10 vprašanji opravili evalvacijski del. Na vprašalniku so bili trije možni odgovori, to so: da, ne, drugo. Na koncu smo jim v zahvalo za sodelovanje pri raziskovalni nalogi podarili s pomočjo sponzorja unikatno ročno izdelan obesek, ki je bil načrtovan v obliki domoljubnega motiva – hrastov list s Kajuhovim verzom.

Ljudi, ki so prejeli zastavo, smo vprašali sledeče:

1. Ali ste izobešali zastavo ob vseh praznikih?

Najpogostejši odgovor je bil da.

2. Če je odgovor ne, zakaj?

Odgovorili so samo tisti, ki niso vedno izobesili zastave, njihov najpogostejši odgovor pa je bil, da so pozabili.

3. Ste si pomagali s prilogo, ki ste jo dobili z zastavo?

Najpogostejši odgovor je bil ne.

4. Se vam zdi, da ste z zastavo pokazali domoljubje in ga krepili?

Najpogostejši odgovor je bil da.

5. Ali boste nadaljevali z izobešanjem zastave?

Najpogostejši odgovor je bil da.

6. So vaše zastave opazili tudi sosede?

Najpogostejši odgovor je bil ne vem.

7. Ste se o tem s kom pogovarjali?

Najpogostejši odgovor je bil, da so se pogovarjali znotraj družine.

8. Kakšen je bil njihov odziv?

Najpogostejši odgovor je bil, da so bile reakcije pozitivne.

9. Ali menite, da sva s svojo nalogo vplivali na domoljubje v občini?

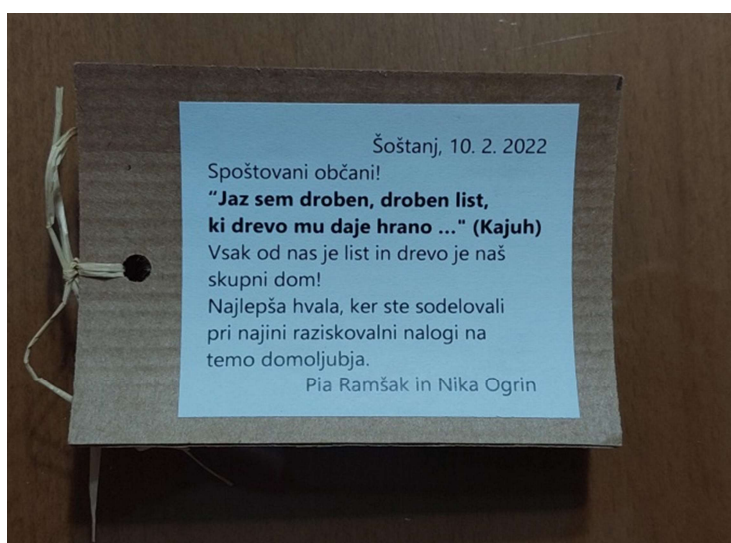
Soglasno so potrdili, da je bila raziskovalna naloga in z njo povezane zastave vsekakor močan motivacijski element, da se okrepi zavest o domoljubju.

10. Kaj bi še lahko naredili za krepitev ljubezni do domovine?

Najpogostejši odgovori so bili, da bi morale biti več spoštovanja, več učenja o domoljubju v šoli, več izobešenih zastav ...

Slika 16: Sprednja stran obeska za ključe (Foto: Ramšak P.)

Slika 17: Zadnja stran z zahvalo sodelujočim (Foto: Ramšak P.)

4 METODOLOGIJA – INTERVJUJI

4.1 POPULACIJSKI VZOREC

V raziskovalnem pogovoru na temo domoljubja je sodelovalo 13 starejših občanov v starostnem razponu od 78 do 93 let. 12 je bilo občanov Občine Šoštanj, ga. Lenka Kralj, upokojena učiteljica, pa je bila iz Občine Ljubno ob Savinji.

4.2 METODE IN INSTRUMENTI ZBIRANJA PODATKOV

Za raziskovanje na temo domoljubja med starejšimi občani smo se odločili za metodo raziskovalnega pogovora v obliki tematskega intervjuja. S pomočjo vprašalnika smo razvijali pogovor o domoljubju nekoč in danes. Pogovore smo snemali, nato pa jih oblikovali v obliko pripovednega zapisa.

4.3 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV

Obiskovali smo starejše občane na njihovih domovih in v domovih za starostnike. Nekateri starejši občani so se tudi samoiniciativno obrnili na nas, da bi radi na temo domoljubja govorili z nami.

4.4 DOMOLJUBJE MED STAREJŠIMI OBČANI

»Jaz, bratje, pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo. Kar so nam siloma vzeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dobili povrnjeno in poplačano s tisočnimi obrestmi!

Naša domovina je boj za prihodnost; ta domovina je vredna najžlahtnejše krvi in najboljšega življenja. Iz muke, trpljenja in suženjstva nešteti milijonov bo vzrasla naša domovina: vsa ta lepa zemlja z vsem svojim neizmernim bogastvom.

Tedaj bodo le še grenak in grd spomin te gosposke domovine, na suženjstvu zidane, s krvjo in solzami gnojene, sramota človeštvu, zasmeh pravici ...» (Cankar, Lepa naša domovina, 1909)

4.4.1 Anica Podlesnik (92 let)

Slika 18: Anica Podlesnik in mladi raziskovalki Pia in Nika (Foto: Ogrin N.)

»Rojena sem v družini, ki je bila izredno domoljubna. Moj oče je bil Savinjec, mama pa Dolenjka, moj dedek pa Gorenc. Tako sem mešanica več slovenskih pokrajin in oba sta bila zelo zelo zavedna Slovenca.

Ko se je leta 1941 začela vojna, smo končali s poukom malo pred velikonočnimi počitnicami. Velikonočne počitnice so se včasih začele s cvetno nedeljo in končale po veliki noči. Leta 41 nam je učitelj rekel, da bomo prej končali pouk, saj so časi zelo resni in da se lahko zgodi, da bo vojna. Njegove besede so se mi močno vtisnile v srce, ko je nam v slovo dejal, da nikoli ne smemo pozabiti, da smo Slovenci. Ko sem prišla domov, sem bila vesela, ker smo dobili že predčasno počitnice. Mami sem navdušeno povedala, da imamo že počitnice, ona pa je le zaskrbljeno odgovorila, da je to verjetno zaradi tega, ker se bo začela vojna. Mama je začela jokati in njene solze, njen strah sem začutila tudi jaz, zato sem tudi sama jokala. Nisem se zavedala, kaj je to vojna, le občutila sem mamino nemoč, stisko, strah, obup.

Na cvetno nedeljo zjutraj je stopil v sobo oče. Jaz sem še spala. Z nemirnim glasom je dejal, da se je moralo nekaj zgoditi, saj je na nebu polno letal in letijo od juga proti severu. Z grozo je dejal, da se je najbrž začela vojna. Topolšica je imela takrat tri radijske aparate, televizije pa še nismo poznali. V gasilskem domu, blizu katerega smo stanovali, so dali radijski aparat na okno in ljudje smo iz cele Topolšice prihajali in vznemirjeno poslušali, kaj pripoveduje. Poročali so, da so nemška letela bombardirala Beograd brez vojne napovedi in da smo zdaj mi v vojnem stanju, da se je začela druga svetovna vojna. Spominjam se, da sem od devetih zjutraj do devetih zvečer ves čas stala pod okensko polico in zaskrbljeno poslušala novice.

Kmalu zatem so že prišli prvi nemški vojaki v Šoštanj in so otrokom kupovali čokolado, saj je v Nemčiji, ker so že bili v vojni nekaj časa, ni bilo moč kupiti.

Na vrata gasilskega doma so Nemci pribili velik plakat z napisom »*Die Untersteiermark ist wider frei*«, to pomeni, da je Štajerska zopet prosta. Moj oče se je čudil tej paroli, saj smo bili pred nemško okupacijo svobodni, z njimi pa smo zgubili to svobodo. Moj oče je ta plakat z napisom trikrat raztrgal, a četrtič si ni več upal, saj se je bal, da bi ga zaprli.

Vojna se je razplamtevala in ljudje smo doživljali hude stiske. Sploh pa Topolšica, saj je bila sprva tu bolnica za pljučno tuberkulozo. Kasneje pa so bolnike odpeljali v Avstrijo, vanjo pa preselili nemške vojake in Bolnišnica Topolšica je postala nemška vojna bolnica.

Pri nas je bilo nekaj ilegalnih partizanov in so bili kar naprej napadi. Enkrat sem šla od moje rojstne hiše proti sosedovi kmetiji in so se po cesti pripeljali nemški vojaki, partizani pa so jih začeli obstreljevati. Soseba mi je le še zakričala: »Anica, uleži se, Anica, uleži se!« Jaz sem pa mislila, da moram vstati. Krogla mi je v tistem trenutku letela tik mimo ušesa, da sem imela osmojene lase.

Mene so uporabili za partizansko kurirko. Teh je bilo v Topolšici vedno več. Tako sem hodila iz Topolšice v Pesje, prehoditi sem morala 12 km. Hodila sem k eni aktivistki ali ilegalki. Ta je delala za partizane in mi je zmeraj dala kakšno pošto. Jaz sem imela takšen slamnat cekerček in v njem je bilo par jabolk, da se je dalo pošto zakriti. Peljala sem se s kolesom po šoštanjski cesti, ki je sedaj pod vodo, ob kateri je bila kapelica sv. Mihaela. Ob poti je bilo polno vojakov, a se niso ozirali name, saj so imeli svoja opravila. Brez kontrol sem se pripeljala v Pesje. V Pesju pa sem morala izreči geslo, in sicer »*Ali je Kristina doma?*« Če so rekli, da Kristine ni, je to pomenilo, da je nevarnost. Če so pa rekli, da Kristina pride, je bilo varno in tako me je peljala v sobo in mi dala pošto v košaro, jaz pa sem jo zakrila z jabolki. Ko pridem nazaj do šoštanjске ceste, je bila čez cesto zapornica in stražila sta jo 2 oborožena nemška vojaka. Pred mano je šel gospod, še danes ga vidim, v črnem plašču z aktovko v roki. Vojak mu je zapornico zaprl, vzel aktovko, jo odprl in pogledal, kaj je v njej. Jaz pa sem imela v svoji košari pismo za partizane. Bila sem prestrašena in sem razmišljala, kako se naj rešim kontrole, ali naj se obrnem ali kaj naj naredim. Potem je bilo na levi in na desni strani ceste pokopališče. Mislila sem, da bi skočila čez škarmo. A če bom začela bežati, bom izgledala sumljivo. Hitro sem šla naprej do vojakov in bila sem vsa obupana in blede. Spomnim se obleke, ki sem jo nosila, in da sem imela dve kitki z mašnicama. Vsa prestrašena stojim pred vojaki s puškami, ki so mi pregledovali torbo. Eden vojak je rekel drugemu nekaj, česar nisem razumela. Ampak vseeno so me spustili naprej. Pregledovali so nekoga, ki ni imel nič, mene pa so spustili. Mislila sem si, da ima en vojak doma hčerko, ki je enaka meni.

Mislila sem si, da si je mogoče mislil, da če bi bil njegov otrok tako preplašen, bi si tudi kot oče želel, da bi mu pomagali. Potem sem šla v Šoštanju na pošto, tam je bila zopet ena ilegalka in mi ni mogla dati pošte, saj je bilo polno vojakov. Dala mi je en listek, na katerem je pisalo, da naj pridem v stranišče. Poiskala sem stranišče in za mano je prišla ilegalka, ki mi je naročila, koliko vojakov je v Šoštanju in kdaj bodo napadli. Takrat je bila tam XIV. divizija.

Šla sem proti domu in na poti zopet srečam kolono vojakov. Ampak ti so bili partizani. Bili so namenjeni v Penk z namenom, da bi razstrelili železnico in s tem Nemcem onemogočili železniško povezavo.

Želim vam povedati, kdo je domoljub. Moja mama je vedno govorila: »Kaj nimajo bolj pametnega za pošto prevažati, kot da tebe pošiljajo?!« S tem ni mislila, da sem neumna, ampak da sem še otrok. Zakaj ne pošljejo odraslega človeka! Ampak odrasel je bil manj varen. Ves čas me je mati v strahu čakala, kdaj se bom pojavila. Vedno mi je pogrela kavo, ko sem se vrnila domov. Potem sem pogosto morala iti še naprej, da sem prinesla do partizanov pošto. Pogosto so mi odzvanjale materine besede: »Kaj nimajo bolj pametnega za pošto prevažati, kot da tebe pošiljajo?!« A nikoli mi ni rekla, da ne smem iti, da ne smem tega početi. Kljub temu da se je mama tako zelo bala zame, bi mi lahko prepovedala početi to življenjsko nevarno delo, vendar mi ni! Očeta pa takrat nisem imela več. To nesebično materino dejanje lahko razumemo le, da je bila velik domoljub. Vedela je, da je to, kar delamo, pomembno za ljudi, domovino, svobodo. Ker je svoj strah do ljubljene hčere premagala z ljubeznijo do doma, domovine, mi je to dovolila – to je pravi domoljub.

Spomnim se tistega dne, ko je na cesto stopil gospod Menhart in sporočil, da je neka tuja radijska postaja sporočila, da je Nemčija podpisala brezpogojno kapitulacijo, kar je pomenilo konec 2. svetovne vojne. Tega srečnega občutka, ko slišiš »*Vojne je konec!*«, vam ne znam opisati.

Ob tem dogodku smo prižgali kresove, do jutra prepevali same slovenske pesmi. Če smo med vojno prepevali domovinske, vojaške pesmi, kot so: *Oj, ta vojaški boben*, *Regiment po cesti gre*, *Šivala je deklica zvezdo* ..., smo zdaj peli ljubezenske pesmi, npr. *Sinoči je pela*, *Dekle je po vodo šlo* ... Peli smo, peli vse do jutranjih ur in kamor je seglo naše oko po Šaleški dolini, se je videla luč pri luči, kres pri kresu, veselje do življenja se je znova vrnilo v našo dolino.

Ko se je začelo daniti je s sosednjega hriba prihajal regiment partizanov, pred njo pa je jezdil partizan na belem konju. Napoteni so bili v zdravilišče, da bi pripravili prostor za ranjence.

Oklevali so s potjo do Topolšice, saj je bil še prisoten strah pred okupatorjem, Topolšica pa je zaledni kraj, od koder v primeru nevarnosti težko najdeš izhod, saj se nad njo dviga visoki Lom.

Mladi smo želeli z zastavo izraziti hvaležnost in navdušenje nad izborjeno svobodo. Imeli smo težavo, ker nismo imeli materiala, iz katerega bi lahko izdelali zastave. Znašli smo se tako, da smo likali vrečke, ki so morale biti nepopisane. Nanje smo narisali črte, a zopet nismo imeli barv, da bi vrečke pobarvali v barve zastave. Zidno barvo za stene smo zmešali z vodo in smo naredili bele, modre in rdeče trakove. Potem smo te trakove zlepili z lepilom, ki smo ga naredili iz moke. Tudi iz nemških zastav smo rezali rdeče trakove za velike slovenske zastave. Težava je zopet nastala s peterokrako rdečo zvezdo, saj je nismo znali narisati. Moja sestra je dobila veliko šablono, s katero smo si pomagali narisati peterokrako zvezdo. Z ročaji ni bilo težav, saj smo v gozdu odlomili vejo, na katero smo nato pritrdili zastavo.

Pri sosednji kmetiji smo okrasili lojtrni voz tako, da smo na sprednji strani voza pritrdili dve smrekici. Voz je vlekel konj, ki ga je vodil furman, ostali pa smo sedeli na vozu in vsak od nas je imel v roki zastavo. Vsaka hiša je imela cvetlični lonček in pri vsaki je vihrala slovenska zastava. S tem smo ljudje pokazali domoljubje! Z vozom smo se peljali na miting v Šoštanj, kjer smo proslavili svobodo. V Metlečah je bila glava pri glavi polno beguncev, ki so tam obstali, ker niso mogli nikamor. V vojaškem avtu pa je sedel nemški oficir. Na krilu je imel zemljevid in pištolo ter nekaj iskal. Jaz pa ga vidim iz voza in sem mu pomolila zastavo pod nos in mu rekla: »Smrt fašizmu!« On me je le nemo pogledal in še danes vidim ta pogled premaganega.

In potem v Šoštanju sami domoljubi! Naša domovina je svobodna, vojne ni več, ne bo nas več strah! Ne da se povedati, kakšno veselje, kakšna sreča!

Iz Šentilja pri Velenju so se pripeljali vozovi in prepevali slovensko pesem *Svoboda je naša domovina*. Igrala ja godba in bil je govor.

Zgodila se je nesreča. Nekdo je streljal od veselja in pri tem nesrečno ubil človeka. Tako da je na mitingu svobode, vojna tragično pustila nesrečno žrtev. Ni bilo človeka, ki se ne bi veselil konca vojne. Da so mahali z zastavami, peli slovenske pesmi, se objemali ..., se kaže ljubezen do domovine.

Mama mi kljub smrtnemu strahu ni prepovedala biti aktivistka, oče je trgal nemške parole ... S tem domoljubjem sem bila vzgojena, v tem duhu sem nadaljevala in premagovala še tako hude strahove za moj ljubi dom, za mojo ljubo domovino Slovenijo.

Ta majhen košček Slovenije je svet za vsakega domoljuba. To je naša lepa domovina, za katero so padale žrtve, očetje, matere, sinovi, hčere, zaradi prelite krvi, številnih življenj smo še danes ponosni domoljubi in to čustvo moramo odgovorno ohranjati še naprej.«

Kako bi se po vašem mnenju lahko domoljubje izboljšalo, kaj bi za to lahko še naredili?

»Bila sem na obisku v Topolšici. Pri nas so se oglasili osnovnošolci iz Kajuheve šole. Rekli so nam, da lahko dobimo zastavo, če jo bomo izobešali za vsak državni praznik. Moj mož je bil tako ponosen, da je kar zacvetel. Obljubil je, da jo bo izobešal do konca življenja. To je že eden izraz domoljubja.

Pred nekaj leti sem se peljala na proslavo in skoraj nobena hiša ni imela zastave. Meni je šlo na jok, ko sem to videla. Iz nič smo mi po vojni delali zastave. Ženske so rjuhe, oblačila rezala samo za zastave. Barvale so jih s tekstilnimi in zidnimi barvami. To, da ste po domovih Občine Šoštanj razdelili zastave, to je taka lepa gesta! Upam, da ste te zastave dali v prave roke in da bodo plapolale in bodo opominjale, da smo še tukaj doma domoljubni ljudje.

Gospod Kordež je bil zelo znan ravnatelj, ki je bil velik domoljub in je imel še v prejšnji šoli zelo lepo urejeno Kajuho sobo. Njegova žena je naslikala 2 sliki. Ena od njiju je Koroško znamenje. Druga pa je v jedilnici in so gospe videle, da jo jaz tako hodim gledat in so mi je prestavile v sobo. Ampak direktorica ni bila navdušena.

Ta slika ima narisane korenine, ki jih mora imeti vsak domoljub. Če korenine propadejo, propade tudi drevo. In enako je z domovino, če ni domoljubov, če ni ljudi, ki so čvrsto ukoreninjeni, potem ni domovine!«

Kako se je domoljubje v domačem kraju spremenilo?

»Jaz mislim, da je vedno bolj imenitno pri ljudeh to, kar si lahko kupijo. Na žalost ugotavljam, da je domoljubja vedno manj. Ampak upam, da se bo tudi to spremenilo, v to trdno verjamem. Če smo se Slovenci tako trdno obdržali, se bomo še dalje. Je pa na žalost manj domoljubja, kot ga je bilo. Vajina tema je tako zelo bogata. Jaz te naloge vedno zasledujem in spremljam. Vajina naloga pa me je globoko objela in ogrela moje spomine in srce.

Ljudje spoznavajo življenje doma in po svetu. Žalostno je, da se šolajo pri nas, potem pa v tujini iščejo službo. To domoljubje zmanjšuje. Jaz sem Slovenka, tako kot sta bila moja ljuba mama in oče. Če sem na kaj ponosna, sem ponosna na to, da so mi starši vzgojili domoljubje in sem

bila lahko deležna tega občutka, te domoljubne ljubezni! Že tako malo, kot je izdelava zastavic, lahko v človeku zaneti tisti domoljubni ogenj ljubezni in ponosa do domovine.«

Kateri državni simbol se je pri domoljubju najbolj izražal?

»Največkrat zastava. «

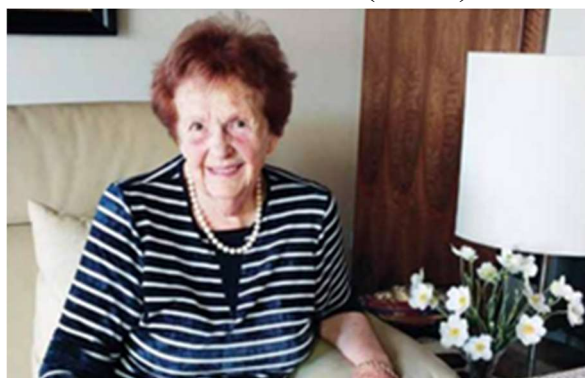
Ali ste himno veliko prepevali?

»Da. Če bi moj oče to slišal, da pojemo himno na pašniku, bi bil kar malo jezen. Himna se poje samo za državne praznike!«

Kako pa sedaj izražate domoljubje?

»Sedaj sem tako majhna oseba. Zelo sem žalostna, če kdo ni zavzet Slovenec. Rada hodim na koncerte slovenske glasbe. Domoljubje je slovenska pesem, slovenski jezik, ki mora biti slišan, izražen!«

4.4.2 Elfrida Ambrožič (96 let)

Slika 19: Elfrida Ambrožič (Foto: Info občan)

Gospa Elfrida Ambrožič pripoveduje svojo nepozabno domoljubno izkušnjo iz mladosti, ko je bila kot mlada prostovoljka in slovenska učiteljica iz Hrastnika dodeljena v Ilirsko Bistrico v vas Zajelše, to je bilo po 15. septembru leta 1947, ko je bila Primorska priključena k matični domovini.

»Ko sem prišla v vas Zajelše, me je najbolj presenetilo to, kako so me ljudje tam lepo sprejeli. Na železniški postaji me je voznik pričakal z vozom in me odpeljali v vas, kjer pa so me pričakali vsi vaščani, tudi mlade mamice z dojenčki. Bila sem njihova prva slovenska učiteljica in ta trenutek je bil zelo ganljiv, jokali smo vsi!

Peljali so me v kraško hišo, ki sem jo prvič videla. Na sredi je bil zidan oder, na sredi njega pa je bilo ognjišče, nad katerim je bil s tremi verigami pritrjen kotel, pod njim pa je ogenj večno igral. Ni bilo dimnika, dim je uhajal kar skozi strešnike, v kotu pa je bila majhna »gradenca« s kakšno knjigo.«

Med vojno so Primorci živeli pod italijansko oblastjo. Pripovedovali so ji, da če so Italijani slišali, da ljudje govorijo slovensko, so jim v usta nalili olje tudi kar na cesti. Zaradi tega so ljudje dobili diarejo in so se pokakali še preden so lahko prišli do stranišča. Slovenska beseda se ni smela slišati. Ljudje so živeli zaprti v hišah, z zaprtimi okni in so pri krušnih pečeh na tiho brali slovenske pravljice svojim otrokom. Če so jih pri tem dobili, so bili kaznovani. Kljub nasilju in prepovedjo uporabe materinščine so bili ljudje »lačni slovenščine«.

»Spomnim se zgodbe očeta, ki mi je pripovedoval svojo nesrečno zgodbo. Umrli mu je žena in kmalu po pogrebu so se njegovi hiši bližali Nemci. Z otroki je zbežal v gozd in se spomnil, da je pozabil dojenčka v podstrešni sobi, v hiši, ki so jo Nemci zažgali. Nemočen in obupan je čakal v gozdu. Ko so se Nemci malo umaknili, je tekel v gorečo hišo in se na pragu tiste podstrešne sobe spotaknil ob nekaj. Pogledal je in videl, da na tleh leži njegov otrok, preboden z nožem v prsih.

Jaz mislim, da če pride v domovini nesreča, strah, če bi prišlo v tem trenutku do okupacije, bi se tudi današnji mladi znali upreti. Čeprav mislimo, da mladi niso dovolj vzgojeni v domoljubju, v nesreči, v okupaciji človek začuti, da je domoljub in upor je neizbežen.

Sam kot državljan ne moreš storiti veliko, ko pa pride stiska, ljudje stopijo skupaj in takrat se vidi, kdo je Slovenec. Še tisti, ki jim prej nisi zaupal, pokažejo v stiski človečnost in bratstvo.

Ampak kot vsaka družba, tudi slovenska ima med sabo bedake. Vsi dobromisleči so vedno tudi domoljubni. Tisti pa, ki sovražijo, še sami ne vedo, koga v resnici sovražijo. Vse sovražijo, vsi so slabi, samo oni sami so dobri.«

4.4.3 Angela Kumer (91 let)

Ge. Angeli Kumer pomeni domoljubje živeti v miru in svobodi, da ima človek svobodo govora, pri katerem ga nihče ne ogroža, in da je lahko ponosen na ljudi, ki vodijo državo in svoje državljane.

Bila je stara 12 let, ko so jo kot »ukradenega otroka« odpeljali v taborišče v Auschwitz. Po treh letih se je s sestrično vrnila v svojo domačo hišo, ki je bila prazna, in kljub tragediji, Nemci so ji ubili oba brata in starša, je vsebi čutila srečo, da se je lahko vrnila v svoj dom, svoj domači kraj. Ga. Kumer je imela dva brata, ki sta že zelo zgodaj začela sodelovati pri prvih organiziranih sestankih proti okupatorju. To so bile skupine, ki so nasprotovale nemškemu sistemu in se niso podredile izdajalcem. Brata sta branila narodne vrednote, branila sta dom in domovino.

Tudi včasih so imeli komemoracije, kot jih imamo še danes, in ga. Kumer se redno udeležuje slovesnosti ob državnih praznikih, ki jih organizira občina. Te slovesnosti ji obudijo spomine, da podoživi trenutke iz starih časov, in jo hkrati navdajo z žalostjo in ponosom. Gospa še danes skrbi za spomenik, ki je postavljen v spomin padlim krajanom Raven in s tem izkazuje ljubezen in spoštovanje do umrlih za domovino.

4.4.4 Rozalija in Franc Penšek (90 in 92 let)

Ga. Penšek je bila kar v zadregi, ko sem ji postavila vprašanje, kaj ji pomeni domoljubje. Doma danes ne izobešajo zastave. Povedala je, da je tudi včasih doma niso izobešali, da je niso imeli. Tudi v njeni okolici niso izobešali zastave. V Jugoslaviji pa so zastave visele ob vsakem državnem prazniku. Spominja so praznovanj 9. maja (dan zmage nad nacizmom in fašizmom), kako so se z vozom odpeljali iz Topolšice v Šoštanj in ves čas prepevali. Veselo je bilo. Danes tudi opazi izobešene zastave, a misli, da bi lahko bilo več razobešenih slovenskih zastav ob državnih praznikih.

G. Penšku je iz mladosti ostal spomin na hitlerski križ, ki je visel ves čas in kamorkoli so prišli, je na vratih pisalo »Pozdravlja se Heil Hitler!«

Na vprašanje, kako so praznovali praznike, je gospa odgovorila, da jih niso veliko praznovali, saj so izkoristili vsak dan za delo. Gradili so hišo, ceste, el. in drugo napeljavo, zato so pogosto delali ves dan tudi v sobotah in nedeljah. Bili so zelo zaposleni in je bilo delo na prvem mestu. Kakšno pesem so zapeli pri jesenskih kmečkih opravilih, trgatvi idr. opravilih, pri katerih je prišlo skupaj več ljudi.

Gospa je izrazila svoje mnenje, da se je odnos do države, družbe med mladimi zelo spremenil. Včasih so veliko naredili sami s prostovoljnim delom, danes pa se mladi niti ne zavedajo, kako težko so včasih živeli. Gospod Penšek je dodal, da ni bilo toliko cest, v šolo, kasneje v službo so hodili peš ali s kolesom, šele leta 1964 si je kupil prvi motor, da se je lahko peljal v službo. Oba sta bila enakega mnenja, da tako dobro, kot je danes, še ni bilo nikoli.

4.4.5 Antonija in Martin Starovršnik (78 let)

»Ljubezen do države zagotovo imamo. Če smo državljani Slovenije, potem jo moramo imeti.

Včasih je bilo med ljudmi več prijaznosti, kot jo je danes, bolj smo si med sabo pomagali. Delali smo po kmetijah cele dneve, od jutra do večera. Delali smo vsi, starejši in otroci. Nismo veliko zaslužilo, tudi manj hrane je bilo, manj mesa ...

Za učenje otroci nismo imeli časa. Pasli smo živino, kosili, zlagali drva, nosili iz spodnjega studenca tudi po 20 l vode naenkrat. V šolo smo hodili bosi. Pozimi pa mi je oče včasih naredil cokle. V šoli nismo imeli zvezkov, ampak tablico, na katero smo pisali s kredo. Otroci imate danes nebesa, sploh si ne morete predstavljati, kako smo mi trpeli.

Praznovali in spoštovali smo vse praznike tako državne kot cerkvene. Na državne praznike nisi smel delati. Glede tega je bilo strogo, lahko si bil celo kaznovan. Zastave so bile bolj množično izobešene, kot so danes, tudi narodno nošo smo imeli. Mi ne izobešamo zastave, se pa spomnimo na državne praznike. V domačem okolju se počutiva dobro, poznavata ljudi in se z njimi rada podruživa.«

4.4.6 Marija Dermol (83 let)

»To, da sem lahko doma, mi pomeni največ.

V naši družini nas je bilo 13. Imeli smo zelo visoko lipo, na katero je vedno plezal moj brat, ki je bil zelo spreten. Na vrh lipe je čisto vsako leto navdušeno izobesil zastavo, da se je videla po celotnem Šoštanju. Zastava je potem visela ves teden, če še ne dlje.

Danes ni videti toliko zastav, kot jih je bilo nekoč, še posebno po koncu vojne. Tudi državne praznike smo 20 let po vojni množično praznovali, se spominjali dogodkov ... Ljudje smo bili včasih bolj preprosti, bolj smo si pomagali in tudi v tem je bilo domoljubje večje, kot je danes, ko se vsem nekam mudi, vsak gleda le nase in da bi imel več. A ne vem, kaj bi bilo potrebno narediti, da bi se domoljubje med mladimi, med ljudmi povečalo.«

4.4.7 Anica Mrzlak (83 let)

»Domoljubje zame pomeni, da ljubiš svoj dom.

V naši družini nas je bilo 5 otrok. Pogosto smo v krogu družine peli domače slovenske pesmi. Zastave nismo izobešali, saj je nismo imeli. Spominjam se druženja za 1. maj, da je bilo veselje, kjer so ob ognju donele slovenske pesmi. Imam občutek, da smo nekoč bolj ljubili svojo domovino kot jo danes, ko mladi poslušate pesmi v tujih jezikih. Domoljubje je v rokah mladih, bolj bi se morali zavzemati za to, da imate radi domovino, svoj dom, da imate radi vse okoli sebe. Že vidve (mladi raziskovalki) sta s podarjenimi zastavami pomagali izboljšati odnos do domovine. Jaz jo danes vedno izobesim in si pojem domače pesmi, ki sem jih pela tudi včasih.«

4.4.8 Angela Pusovnik (88 let)

Ga. Pusovnik je bila tudi v zadregi, ko sem ji postavila vprašanje, kaj ji pomeni domoljubje. Svoje občutke je primerjala z nekoč in je rekla, da je bila ta beseda, to čustvo včasih močnejše. Živel so, čeprav so bili ubogi, da danes je pa razkošje, da večjega ne more biti. Včasih so imeli vsi skupaj eno sobo in so bili zadovoljni. Danes pa imajo veliko več, a nimajo zadovoljstva.

Pravi, da so mladi preveč na telefonih in se ne ozirajo na domovino in domoljubje. Ko pripoveduje mladim o svojem življenju, ji ne verjamejo in je nimajo volje poslušati.

Ko se je končala vojna, je bila stara 12 let. Bili so zelo srečni. Pravi, da so v povojnem času imeli zeleno legitimacijo, tisti pa, ki so bili za Nemce, so imeli rdečo. Imeli so tudi karte, s katerimi so plačevali hrano, za blago pa so imeli pike in bone. Brez kart namreč nisi dobil hrane.

Ko je bila stara 8 let, se je morala šolati 4 leta v nemški šoli, v kateri nisi smel reči niti ene slovenske besede. Le doma si lahko govoril slovensko, kjer se je tudi naučila slovenskih pesmi, pravljič in pripovedk, ki jih še danes pozna.

Včasih ni bilo toliko zastav, kot jih je danes, saj jih niso imeli, materiala pa tudi ni bilo, da bi si jo lahko sam sešil. Ge. Pusovnik zastava veliko pomeni, pomeni ji spoštovanje države.

Čeprav včasih niso imeli zastav, pa so veliko več peli slovenske pesmi. Ko še ni bilo televizije, so se več družili, zabavali; igrali so harmoniko, peli in plesali.

Kot najpomembnejši državni simbol je izpostavila himno. Pravi, da praznuje državne praznike, čeprav jo danes nihče ne sili, ve, da je tako prav in dobro.

4.4.9 Lenka Kralj (78 let)

Ga. Lenka Kralj je upokojena učiteljica glasbe. Po mamini strani je edinka, po očetovi strani pa ima še pol brata in pol sestro. Gospa sicer ni občanka Šoštanja, živi v Občini Ljubno ob Savinji, vendar sva se odločili, da pogovor z njo kljub temu objaviva v raziskovalni nalogi. Gospa je namreč slišala za najino nalogo in naju sama povabila k sebi na pogovor. Njeno široko, pronicljivo, zagotovo pa srčno in predano razmišljanje o domoljubju naju je okrepilo v zavedanju, da najina naloga odpira srca ljudi in oživlja spomine na dom in domovino nekoč in danes.

Na vprašanje, kaj ji pomeni domoljubje, je nama pripovedovala naslednje.

»Jaz izhajam prav iz besede »domoljubje«. Šla sem pogledat tudi v leksikon. Beseda je zelo znana, vendar vseeno ne piše prav o domoljubju. Deli se na dve besedi, to je na ljubezen in dom. Domoljubje pomeni, da je to nekaj, kjer živimo, imamo radi in temu domu pripadamo. Potem sem si še napisala, da je lahko tudi v razširjeni obliki, kot npr. domačija ali pa domovina.

Dom je tam, kjer bivamo s starši, sestrami, brati, starimi starši in tudi z drugimi, ki nimajo tukaj pri nas doma, ampak so pri nas ostali. Poznam veliko takšnih primerov, ko ljudje niso mogli biti kje, ampak so prespali na kakšni kmetiji za kakšno noč. Npr. pri mojem starem očetu je bila neka samarijanska družina (samarijan pomeni biti usmiljen do ljudi). Kdor koli je prišel k hiši, je dobil žlico in je lahko jedel, spal pri peči. Če pa se ni počutil odvečnega, je pa ta tudi ostal in tam je bil njegov dom. Tako sem vama želela to razložiti. Ne vemo ravno, zakaj imamo tako radi dom. Kamorkoli gremo, že hitimo nazaj domov. Vendar ko smo doma, nam ni treba več hiteti, lahko se umirimo. Lahko samo sediš, poslušаш, nič ne delaš ... Doma smo! To je tisto, ko rečemo, da pripadamo domu. Tam smo mirni in srečni.

Ko sem imela z razredom pouk, sem učencem velikokrat rekla: »Doma bodite jezni, doma se stresite, ker doma vas razumejo in poznajo. Nihče vam ne bo zameril. Ampak če se boste v šoli znašali nad sošolci ali pa nad učitelji, se bodo ti spraševali, le kaj je s tem človekom?« To se pravi, da moramo iz sebe dati neka čustva, te pa najlažje damo doma, kjer nas tudi najbolje razumejo.

Navadili smo se biti doma in se počutiti domače. In potem ko smo se to navadili, smo začeli spoznavati ožjo domačijo in potem širšo domovino. Ta domovina je naša Slovenija. Tako kot so za nas dom sestre in brati, so za nas tudi Slovenke in Slovenci, to je naša širša domovina.

In tej naši širši domovini moramo pripadati, saj v nasprotnem primeru nismo pravi domoljubi. Zadnjič sem poslušala intervju nekega temnopoltega gospoda iz Novega mesta, ki je povedal, da je Slovenija zanj nova domovina. V svoji domovini, tam kjer se je rodil, je tako slabo živel, da je šel iskat boljše življenje drugam in tisto boljše je našel tu. Potem so ga še vprašali, ali tisto ni vaša domovina. Odgovoril pa jim je, da tudi je, ampak ima raje Slovenijo.

Ni nujno, da je domovina ravno tam, kjer se rodiš. Tudi mi lahko damo nekomu dom. Gospod iz intervjuja je tudi povedal, da bi življenje dal za Slovenijo. In menim, da je to zelo velika izjava, dati življenje za domovino. Temu jaz rečem domoljubje.«

Kako ste domoljubje izražali včasih in kako ga danes? V čem je bistvena razlika?

»Bistvene razlike naj ne bi bilo. Ker jaz sem še zmeraj Slovenka in težko rečem, da prej nisem bila bolj ali da sem prej bila bolj, kakor sem pa sedaj. Lahko pa te spremenijo drugačne razmere v domovini. Kdo bi lahko najlažje rekel, da mu je dolgčas po domovini? Izseljenec. Zato ker se je odločil, da bo odšel od doma, iz domovine zaradi neke stiske. In tako so se ljudje izselili kot izseljenci, ne kot zdomci. Slednji se vrnejo, zaslužijo in pridejo. Izseljenci so pa tisti, ki celo življenje živijo v tujini in tisti zelo pogrešajo svojo domovino. To pa vem in je v mnogih primerih bilo dokazano.

Jaz bi še iz svojega stališča takole povedala. Rojena sem bila med drugo sv. vojno leta 1943. Rojena sem bila v tujini v Celovcu, to je čez mejo v Avstriji. In to zato, ker sta 2 leti pred začetkom 2. sv. vojne odšla moja starša v svet za boljšim življenjem. Moj ata kmetije ni imel, ker je brat prevzel kmetiji, zato je moral iti. Šel je v tujino, v Avstrijo. Moja mama pa tudi. Ona je šla v Železno Kaplo, oče pa v Celovec. In šele 5 let pozneje sta se spoznala, postala par in se tudi poročila. In tako sem bila jaz leta 1943 rojena v Celovcu. Leta 1941 pa se je začela vojna. Ko smo živeli v Celovcu, se je oče odločil, da se gre borit v Slovenijo za domovino. Mama je rekla, da v Celovcu ne bo ostala sama z dojenčkom. Pripovedovala je tudi moji stari mami, da je šla z mano po ulici do zdravnika in hiše so se pred njo in za njo rušile, ker so bombardirali Celovec. Zato se je potem dokončno odločila, da gre z očetom nazaj na Ljubno. In tako sta oba prišla nazaj domov.

Kar bom sedaj povedala, vsebuje tisto bistvo domoljubja. Ko sta se starša vrnila domov, je bil oče kmalu ranjen. Preležal je v partizanski bolnici. V tistem času pa je bomba ubila mojo mamo. Ko je bilo Ljubno bombardirano, je moja družina bežala v bunker. Mene je dala svoji sestri v roke in zaklicala: »Primi jo, zaklenit grem vrata, ker smo pozabili!« Tekla je nazaj. Njena sestra, moja teta, pa me je nesla v bunker. Mama pa je medtem odšla nazaj in takrat jo je ubila bomba. Moja starša sta zaradi domoljubja prišla nazaj in zaradi tega sem izgubila mamo.

Moja stara mama pa mi je povedala še to, da moje mame še 3 dni niso mogli pokopati, ker je štoklja neprestano krožila nad Ljubnem.

Ga. Kralj je nama pokazala sliko iz mladosti, kako stoji ob grobu svoje matere. Pove nama, da so ljudje, ki so izgubili svojce, izdali knjigo.

Včasih smo imeli več možnosti biti domoljubni kot pa vi sedaj, ko živite v miru in ste srečni, vsi skrbijo za vas. Mi smo to domovino takrat skoraj izgubili, zato imamo starejši v sebi več tega domoljubja. Moja starša bi se lahko izognila nesreči, če bi ostala v Celovcu, a se je oče odločila, da jo bo branil.

Razlika med sedanjim čutenjem domoljubja med mladimi in nas mladih v preteklosti je, da vi svoje ljubezni do domovine ne ponavljate tako pogosto, kot smo jo mi. V šoli so nam to vsak dan vzgajali; domovina je naša, mora biti svobodna, imeli smo zastave in številne proslave, peli smo pesmi ipd. Med vami pa je seveda tega mnogo manj, ker živite v svobodi.«

Ali je bilo izobešanje zastav bolj pogosto kot danes? Ali ste včasih slovenske praznike praznovali in se na njih spomnili?

»Tudi to smo praznovali. Še danes praznujemo. Jaz nisem verna, ne hodim v cerkev. Ampak vseeno postavimo drevo za božič, spečemo potico za veliko noč ... Ampak ne iz verskega

razloga, temveč iz tradicije. Iz drugega čustva, da se ne bi pozabilo. Kar pa se tiče domovinskih praznikov sem bila včasih zborovodkinja in sem imela na šoli 2 pevski zbora in še eno skupinico Lipca in še moški in ženski mešani pevski zbor, torej 5 pevske zborov. Imeli smo skoraj vsako leto 20 prireditev na šoli. Ogromno ljudi je prihajalo na te proslave. Res ogromno. Praznovali so se dan borcev, dan mrtvih, dan države, 27. april, prvomajski prazniki, 8. marec ... Veliko prireditev je bilo! Kar se pa tiče izobešanja zastav. Čisto vsaka hiša jo je izobesila. Izobešali smo jih na vseh prireditvah, povorkah, sprejemu v pionirsko organizacijo, flosarskemu balu. Sedaj pa ni več tako! Zdaj imamo svetovno prvenstvo v smučarskih skokih in to je tudi vse. Zakaj ni več tiste domovinske pripadnosti? Se delimo na stranke? Domovino imam rada, države Slovenije pa ne. Zato ker je dvorezna. Eno rečejo, drugo naredijo. To je moja pripomba.

Če si iskren, te vodi čustvo do domovine. Ob tem primeru bi rada povedala zgodbo. Ko sem bila stara 10 let, sem šla prvič sama od doma. Ker mi je umrla mama, sem bila poimenovana za partizansko siroto. Vsem otrokom, ki se je zgodila izguba staršev, se jim je reklo partizanske sirote. Meni se je kot 10-letni deklici zdelo to nesramno. Ne bi nas bilo treba tako poimenovati. Jaz sem imela doma v hiši še 6 ljudi, ki so pazili name. Če ne bi imela nikogar, ne rečem, ampak sem imela staro mamo, starega ata, 2 teti, strica ..., a sem vseeno bila partizanska sirota. Za nas so torej organizirali kolonijo. Moja prva kolonija je bila v Puli. Doma so me vprašali, če bi šla v kolonijo. Sicer še nisem vedela, kam grem in zakaj grem. Sploh še nisem vedela, kako bo. Mislila sem, da bom zvečer že doma. Ampak nisem bila. Tam sem bila dolge 3 tedne. 3 tedne smo bili v tej koloniji in čisto vsi smo jokali. Bilo pa nas je 90 in čisto vsi smo jokali. Ogromno se jih je celo polulalo zaradi tega, ker niso videli domačih in so bili nervozni. Kar naprej smo tolažili drug drugega. Odštevali smo ure, da smo potem odšli domov. Nihče se takrat ni pravilno postavil kot vzgojno osebje, sploh niso znali delati z nami. Z nami je bila neka trgovka in natakara. In nato je končno nastopil dan, da gremo domov. Pripeljali so me do Celja in potem sem prestopila na avtobus do Ljubnega. Šoferja sem poznala, ime mu je bilo Rok, in nas je včasih zvečer, preden je zapeljal v garažo, odpeljal kakšnih 10 m, če je bil dobre volje. Ko smo se približevali domačemu kraju, sem zagledala Raduho. V trenutku mi je srce začelo tako močno biti, da sem vstala in rekla šoferju: »Stric Rok, moram iti ven, ker bom bruhala!« No, in to je tisto, ko rečeš, to je moj dom!«

Kako ste včasih izražali domoljubje?

»Praznovali smo jih. Če malo še povem za cerkvene praznike, npr. za božič smo peli. Z mojo teto sva šli po drevo v gozd. Skupaj sva pekli kekse in te nato obesili na drevesce, ker drugih

obeskov pač ni bilo. Ničesar se ni dobilo. Če smo hoteli imeti sladkor, sta moja teta in oče šla v Zagreb po sladkor, da smo ga imeli. Ampak sta ga kupila 5 kg in potem smo ga imeli za pol leta. Zvečer smo peli božične pesmi, te je še posebej znala moja teta. Igrala je kitaro, stara mama citre, jaz pa harmoniko, moj ata pa violino. Bilo je najlepše! Stara mama je pekla potico. Na takšen način smo mi praznovali. Za praznike, kot sta npr. 1. in 2. maj ali pa 4. julij, tj. borčevske praznike, smo šli na izlet. Peljali smo se v Logarsko z avtobusom. Nismo imeli svojega avta, ker ga pač ni bilo. Prvega smo dobili šele 70. leta. Moji stari starši pa sploh ne. No, za ta izlet sem torej šla v Logarsko, včasih tudi na Gorenjsko, kjer sem bila prvič na Voglu. Enkrat smo šli tudi na morje. 1. maj je bil zelo poseben praznik. Kurili smo kresove in imeli smo nageljčke. Moja teta (ta se je pozneje poročila z mojim očetom) je imela košarico, v katero mi je dala nageljčke, da jih bom zvečer na kresu pripela ljudem na obleko. Ampak takrat še nisem vedela za to simboliko. Nagelj je bil simbol delavstva. Zato na Rožniku, v Ljubljani, ga daj vsakemu, ki pride na vrh. Damo jih tudi rudarjem.«

Kako se je domoljubje po vašem mnenju spremenilo?

»Spremenilo se je tako, da se mi zdi, da če bi nek sovražnik stopil po naši domovini, imam občutek, da bi znali stopiti skupaj. To se mi pa zdi kot referendum za vodo. V 30 letih, odkar sem jaz v Sloveniji, ni uspel. Ampak ta je. Torej mislim si, da če bi bila naša domovina ogrožena, bi verjetno ljudje ponovno spoznali, da imajo domovino in da jo je treba braniti. Sedaj udobno živimo in se tega premalo zavedamo. Tudi na prireditve ljudi ne prihajajo množično, ne prihajajo za 1. november ali pa kakršnokoli drugo prireditev. To je slaba sprememba.

Če si iskren, te vodi čustvo do domovine in ne denar ali pa slabe misli. V domovih in šolah smo več pozornosti posvečali petju domovinskih pesmi in domoljubju nasploh. Peli smo državno himno. Cela naša šola je znala himno. Skoraj 15 min smo pred vsako uro posvečali petju domovinskih pesmi. Pri pouku smo vedno napisali kakšno lepo reklo, npr. *»Domovina je ena sama, nam vsem podarjena ...«* (Oton Zupančič). No, takšna rekla so si učenci vedno prepisali v zvezke. In potem je to reklo videl vedno, ko je zvezek odprl.«

Ali menite, da se je odnos do domoljubja med mladimi povečal ali poslabšal? Kaj bi se za to dalo narediti?

»To bi strašno težko rekla. Vse je odvisno, kako vas vaši starši v to vpeljujejo. Mislim si tako – dokler smo mladi, bolj bomo ubogljivi. Če bo mama rekla, da mora biti tako, bo tako in tudi če boš še tako jezikal nazaj. Tako so rekli doma, že vedo zakaj. Ampak ko boš pa star 17 let, boš pa rekel: »Mama, pa zakaj, no?« Težje je starejšega kot pa otroka nekaj naučiti. Če bi npr.

za izobešanje zastave rekel, da se ta mora izobesiti, ti bo starejši v večji verjetnosti nasprotoval.

Tudi moj vnuk, ki je star 22 let, mi je zadnjič ni hotel izobesiti. Medtem ko pa mi jo je moj mlajši vnuk vseeno izobesil. Moj mlajši vnuk me sprašuje 1000 stvari, za katere se čudim, kako da jih ne ve. So te morda izpadle iz učbenikov ali kaj? Mlajši kot so, večji vpliv imaš na njih. Ko so pa starejši, že bolj razmišljajo s svoji glavo.

Odnos do domoljubja se vseeno ni ravno poslabšal. Če bi bila domovina napadena, bi že bili enotni. Glede tega, kaj bi se dalo narediti zato, da se domoljubje izboljša, bom takole začela. Zastava je naš državni simbol, do nje imamo spoštljiv odnos, če so zastavice po tleh, kadar smo jih metali med proslavljanjem v redu. Če pa na tleh leži velika zastava in ljudje hodijo po njej, to ni dopustno in je nespoštljivo.

Jaz izražam svojo pripadnost domovini tako, da vedno izobesim zastavo in še nikoli je nisem pozabila izobesiti, svoje vnuke učim peti slovenske pesmi, narodne in partizanske, saj v partizanskih pesmih je ogromno o domovini, npr. pesem *Stoji tam v gori partizan in kliče nam v dolino, vsi mladi fantje in moške branite domovino!* Te partizanske pesmi zelo veliko pripovedujejo! Svojim otrokom veliko pripovedujem o preteklosti, tudi o narodni osvobodilni borbi posebno zato, ker me sprašujejo, saj sem se jim smilila, ker sem bila tako majhna in brez mame. Sem članica zveze borcev na Ljubnem, borci imajo svojo organizacijo, vendar borcev je zelo malo, saj je že večina preminula.

Danes le najbolj zavedni Slovenci izobešajo zastave!

Vsako leto prižigam sveče k spomeniku narodne osvobodilne borbe prvega novembra in skrbim za grob neznanega partizana na pokopališču. Na tem grobu je ime partizana, vendar ga jaz ne poznam. Za ta grob skrbim jaz, saj ga nihče več ne vzdržuje, ker so vsi svojci že preminuli. To je moj prispevek k domoljubju.«

Kateri državni simbol je bil v vašem času najbolj pogost oz. kateri se je pri domoljubju najbolj izražal?

»Zastava seveda na vsak način in pa himna. Potem pa še druge rodoljubne pesmi. To sta naša največja državna simbola, zato ju moramo ceniti. Spoštujem vsa pravila, ki so postavljena v državi, tudi proti koronavirusu. Vse, kar rečejo, naredim. Skrbim za okolico, vsak dan grem na sprehod in če med potjo vidim kakšen odpadek, ga poberem z vrečko in ga odnesem v smeti. Skrbim za svoje zdravje, ker je to odgovornost vsakega posameznika. Obiskujem kulturne prireditve, saj je moje življenjsko pravilo, da narod, ki ima visoko razvito kulturo, bo ostal. Jaz imam rada, če mi nekdo govori v svojem slovenskem narečju. V svojem govoru ne uporabljam

tujk, predvsem pa rada pozdravljam ljudi. Recimo temu, da so to moje aktivne zaobljube, da se obnašam kot dober državljan.«

Ga. Kralj nama je na koncu spregovorila še o ponosu. Dejala nama je, da naj hodiva po svetu s ponosno dvignjeno glave in da naj bova ponosni, da sva Slovenki. Če kdo ne ve, da sva Slovenki, naj mu to s ponosom poveva.

Slika 20: Knjiga Jeklena pest (Foto: Ogrin N.)

Slika 21: Lenka Kralj z raziskovalkama Pio in Niko (Foto: Ramšak P.)

4.4.10 Angela in Ivan Zaveršnik (95 in 90 let) in Majda Zaveršnik Puc

Angela Zaveršnik je bila matičarka na matičnem uradu na Občini Šoštanj, njen mož, Ivan Zaveršnik, je bil strojnik, zaposlen je bil v tovarni usnja v kotlarni, kjer se je proizvajal tok.

Na vprašanje, kaj jima pomeni domoljubje, sta odgovorila, da je prav in dobro, če ga človek ima, saj ga to čustvo povezuje z domom in domovino. Pravita, da se domoljubje s časom lahko tudi spreminja in da danes dobro živimo ter da sta vseskozi skozi številne zgodovinske družbene spremembe izražala zvestobo in pripadnost domovini in ljudem, ki so jo vodili.

Na vprašanje o izobešanju zastav sta odgovorila, da se v stari Jugoslaviji zastave niso izobešale, da pa se je to po 2. sv. vojni spremenilo. Podala sta tudi primerjavo o izobešanju zastav v samostojni Sloveniji in Jugoslaviji. Povedala sta, da je bilo več izobešenih zastav v času Jugoslavije, bile so izobešene ob vsakem državnem prazniku na številnih hišah, v samostojni Sloveniji pa je izobešenih zastav na praznike manj.

Glede vprašanja, kako so praznovali praznike, sta odgovorila, da so bili prazniki bolj spoštovani kot danes.

Spominjata se 1. maja kot častitljivega praznika, ki so ga ljudje spoštovali, da so bile dolge povorke skozi ves Šoštanj, na katerih so delovne organizacije prikazovale delavski napredek. Gospod Zaveršnik je povedal, da se spomni, da so na eni izmed povork prikazovali tudi izdelavo stolov in so potem enega za vzdušje vrgli med ljudi. Tudi danes se ob budnici, ki jo že vrsto let prireja Pihalni orkester Zarja Šoštanj, še vedno rad spominja teh preteklih dogodkov na 1. maj. Na predvečer prvega maja pa so goreli številni kresovi, vsaka vas je imela svoj kres.

Spomni se tudi praznika za časa Kraljevine Jugoslavije, in sicer 27. aprila, ko je jugoslovanski kralj Peter Aleksander praznoval rojstni dan, to je bil velik praznik, ki so ga častili tudi v šoli. Za cerkvene praznike, kot sta božič, velika noč, pa pravi, da je bilo praznovanje bolj v krogu družine, saj se ni smelo na veliko praznovati.

Darilo za sv. Miklavža so dobili samo revni otroci. Gospod Vošnjak je imel v kraju tovarno in je za božič povabil vse otroke svojih delavcev v dvorano Hotela Kajuh, kjer nas je obdaril Miklavž. Tudi ob novem letu je g. Vošnjak naročil svojim čevljarjem, da vsakemu otroku izmeri nogo in mu naredi nove čevlje. To smo otroci zelo spoštovali in komaj čakali novo leto, saj smo večinoma nosili cikle ali pa hodili bosi.

Na vprašanje, ali se je odnos do domoljubja med mladimi povečal ali poslabšal, nama je najbolje znala odgovoriti hči Angele in Ivana Zaveršnik, to je ga. Majda Zaveršnik. Povedala je, da

zagotovo ni toliko tega slovenstva med mladimi, kot ga je bilo včasih. Odvisno je tudi, kako se ljubezen do domovine oblikuje v posamezni družini. Še posebej v stari Jugoslaviji ni bilo tako, kot je sedaj. Niti približno se nisi smel ponorčevati npr. iz zastave, državnih simbolov oz. političnih predstavnikov.

Po mnenju gospoda Ivana bi bilo bolje, če bi mladi večkrat v roke vzeli kakšno knjigo, saj bi to pripomoglo k temu, da bi se domoljubje širilo med mladimi. Več bi bilo lahko seveda tudi proslav.

Ga. Majda Zaveršnik je še dodala, do so se celo oni sami, ko so bili mlajši, zbrali skupaj in organizirali kakšno prireditev. Mladi bi lahko imeli do tega večjo zavest! V končni fazi so se vsi tega veselili in bistvo je bilo vedno druženje.

Redno so hodili na večino državnih proslav in jih obiskovali z mero spoštovanja. Na teh proslavah in med ljudmi pa je bilo od državnih simbolov največ slovenskih zastav, takoj za tem pa je sledila himna, godba, pavorke, v jugoslovanskem času pa še jugoslovanska zastava. Na vsaki proslavi se je pelo narodne pesmi.

Domoljubje je pri ge. in g. Zaveršnik pogosto prisotno, kaže se v veselju pri spremljanju slovenskih narodnih pesmi, slovenskega televizijskega programa, ki predvaja koncerte, nacionalne športe, kot so smučarski skoki, oba neizmerno uživata in podpirata naše slovenske športnike.

V njunem otroštvu ni bilo toliko izobešenih zastav, saj se ni dalo dobiti blaga za njih. To je bil eden glavnih razlogov. Pri družini g. Zaveršnika so zastavo pobarvali v barvah zastave. Veliko se je tudi pelo in zabavalo. Gospod Ivan je iz pevske družine, kjer so veliko igrali na inštrumente in se zabavali.

Ga. Majda Zaveršnik pa je najin intervju zaključila z lepimi dejstvi in mislimi. Po njenih besedah je del domoljubja tudi spoštovanje do zemlje. Včasih so jo vsi spoštovali in skoraj vsak je imel malo svoje obdelovalne površine, na kateri se je gledalo, da je bilo vse narejeno. Zemlja je morala biti obdelana. In tako se je spoštovanje sklenilo v nekakšen krog, če imamo spoštovanje do svoje lastne zemlje, imamo spoštovanje do tistega, ki dela, in potem je vse to tudi povezano s pripadnostjo, pa seveda tudi z domoljubjem. Medsebojni odnosi so imeli tudi neko mejo, pri kateri nismo smeli reči vsega, kar smo hoteli. Njihove osnovne pravice so bile dolžnosti, zdaj imamo pa ravno obratno. Vsak vidi le pravice, na dolžnosti pa prepogosto pozabi.

Slika 22: Ga. in g. Zaveršnik z mladima raziskovalkama Pio in Niko (Foto: Ogrin N.)

4.5 REZULTATI IN RAZPRAVA

Rezultati intervjuvanih starejših občanov so si med sabo v večini podobni. Ljudje, ki so bili intervjuvani v starosti od 78 do 96 let so bili med pogovorom odkriti in so nama zaupali tudi kakšno zgodbo, ki ima enako temo kot celoten pogovor ter na koncu nosi domovinsko sporočilo. Skoraj vsi intervjuvani so se z nama pogovorili tudi o razmerah in življenju v času 2. sv. vojne in nama povedali težke stvari o takratnem načinu življenja.

Pustili sva jima prosto pripovedovati, saj je bil vsak podatek na temo domoljubja z njihove strani dobrodošel. V večini so živeli v družinah tudi z več družinskimi člani. Vsi so bolj enotnega mnenja glede tega, kaj jim pomeni domoljubje. Najpogostejši odgovori so se glasili, da jim to pomeni mirno življenje, živeti v svobodi, ljubezen do svojega doma, navsezadnje tudi žrtvovanje za svojo domovino. Izvedeli sva, da jih večina meni, da je med mladimi veliko manj domoljubja oz. ljubezni do domovine. Včasih je bilo tudi več prireditev, zastave so bolj zvesto izobešali. Intervjuvani občani so bili tudi enotnega mnenja, da se sedaj bolje živi, vendar je med ljudmi dosti manj tistih čustev, kot so enotnost, povezanost, medsebojna pomoč ipd.

Izvedeli sva tudi, da so po nekaterih domovih bili zelo iznajdljivi pri izdelovanju slovenskih zastav (izdelovali so jih tudi iz rjuh in papirja). Te so izdelovali sami, saj si jih v večini niso mogli privoščiti. Za vse intervjuvane sva izvedeli tudi starost, pri določenih pa tudi njihov življenjski poklic. Z njimi sva se tudi fotografirali in slike vključili v pogovore pod poglavje intervjujev s starejšimi občani.

Ljudje, ki sva jih prosili za intervju, so naju bili vedno veseli in naju pristrčno sprejeli. Menijo, da je najino delo dobrodošlo med ljudmi in da bi lahko bilo več takšnih nalog, kot je najina.

Intervjuji so si po tematiki in izpovedih intervjuvancev podobni in vsebujejo podobna mišljenja oz. mnenja. Nekateri starostniki so nama začeli sami pripovedovati o domoljubnem življenju v preteklosti, pri čemer sva jim pustili prosto pot. Medtem ko pri nekaterih sva jim zastavili vprašanja, na katera so nama kasneje odgovorili. Če so nama začeli prosto pripovedovati, se je pripoved vedno navezovala na življenje med vojno, posledično pa so nama povedali njihove običaje v preteklosti, s katerimi so izkazovali svojo pripadnost domovini. Včasih jim nisva zastavili vseh vprašanj, ker so nama npr. pod enim vprašanjem podali odgovore že za naslednja vprašanja. Eno izmed prvih vprašanj, ki sva ga ljudem zastavili, je bilo, kaj jim pomeni domoljubje. Odgovori so si bili med sabo zelo podobni in tudi navezovali so se na enotnost ljudi med vojno. **Domoljubje jim pomeni živeti v svobodi in miru, da lahko izražamo ponos na svojo državo, da imamo radi prostor, v katerem živimo in da mu pripadamo. Zelo zanimivo je tudi to, da so vsi vprašani bili enakega mnenja glede tega, da je bilo včasih bolj redno izobešanje zastav na državne praznike in jih je bilo več – vendar to ne pomeni, da je imel vsak dom zastavo, temveč da so bili ljudje temu zares predani.** Če je bilo treba, so jo naredili tudi iz materialov, ki so jih imeli pri roki. Ampak včasih še tega niso imeli. **Važno jim je bilo to, da je zastava izobešena.** Vprašani so nama velikokrat pod vprašanje, kaj bi se po njihovem mnenju dalo sedaj med mladimi izboljšati v znak domoljubja, sami pripomnili, da če bi se sovražnik spet prikazal na naši zemlji, bi mladi zagotovo stopili skupaj. A kljub temu se strinjajo, da se je domoljubje med mladimi zmanjšalo, kar pa je odvisno tudi od tega, kako se domoljubje v posamezni družini razvije in vzgoja. Da pa bi bilo tega več, bi lahko bilo več proslav. V preteklosti je bilo državnih praznovanj več in tudi bolj množično se jih je slavilo. Ampak slavili so se tudi drugi nedržavni dogodki kot npr. razni uspehi na delovnem področju. Praznike se je tudi bolj spoštovalo. Veliko je bilo kulturnih prireditev prav s tem namenom. Državna simbola, ki sta bila najbolj nakazana, pa sta bila himna in zastava. Včasih pa so se enostavno podružili ali pa zapeli slovenske domoljubne pesmi.

»Ta slika ima narisane korenine, ki jih mora imeti vsak domoljub. Če korenine propadejo, propade tudi drevo. In enako je z domovino. Če ni domoljubov, če ni ljudi, ki so čisto izkoreninjeni, potem ni domovine!« (Intervju z gospo Anico Podlesnik.)

»Domoljubje je slovenska pesem, slovenski jezik in mora biti slišan, izražen!« (Intervju z gospo Anico Podlesnik.)

»V okupaciji človek začuti, da je domoljub in upor neizbežen!« (Intervju z gospo Elfrido Ambrožič.)

5 REZULTATI IN RAZPRAVA

5.1 PREVERJANJE HIPOTEZ

H1: Večina občanov, ki so prejeli slovensko zastavo, bo izobešala zastave ob državnih praznikih.

Na osnovi dobljenih rezultatov lahko razberemo, da občani, ki so prejeli slovensko zastavo, jo v večini niso izobešali. V povprečju so od 8. februarja do 26. decembra 2021 izobešali zastavo v 27 %.

To hipotezo ovržemo.

H2: Največ zastav bo izobešenih na dan državnosti, to je 25. junij.

Na **dan državnosti** je bilo izobešenih 31 zastav od 50, to je 62 % vseh podeljenih zastav; v Florjanu je viselo 14 zastav (56 %), v Topolšici pa 17 zastav (68 %).

Visok oz. primerljiv odstotek izobešenih zastav z dnevom državnosti sta bila državna praznika:

- **Prešernov dan:** izobešenih je bilo tudi 31 zastav od 50, to je 62 % vseh podeljenih zastav; v Florjanu je viselo 17 zastav (68 %), v Topolšici pa 14 zastav (56 %).
- **1., 2. maj:** izobešenih je bilo 30 zastav od 50, to je 60 % vseh podeljenih zastav; v Florjanu je viselo 16 zastav (64 %), v Topolšici pa 14 zastav (56 %).

Hipotezo, da bo največ podeljenih zastav viselo na dan državnosti, lahko potrdimo.

H3: Najmanj zastav bo izobešenih na državne praznike, ki niso dela prosti.

Sodelujoči so na državne praznike, ki niso dela prosti, zastavo izobešali v najmanjšem obsegu, saj so zastave v povprečju visele v 7 %.

Na državne praznike, ki niso dela prosti, so zastave visele:

- na dan Primoža Trubarja v 8 %
- na dan združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom v 6 %

- na dan vrnitve Primorske k matični domovini v 6 %
- na dan slovenskega športa v 6 %
- na dan suverenosti v 5 %
- na dan Rudolfa Maistra v 10 %

Zato lahko to hipotezo potrdimo.

H4: Glavni razlog, da zastava ob državnem prazniku ni izobešena, je pomanjkanje zavesti.

Ko smo z ljudmi opravili evalvacijo, so kot glavni razlog, da zastave niso izobesili, navedli, da so pozabili. Za pozabljenost glede državnega praznika in njegovega narodnostnega pomena pa je lahko motiv pomanjkanje zavesti o pomembnosti le-tega. Če hočemo, potem si lahko zapomnimo!

Ob državnih praznikih, ki so bili dela prosti, je bil odstotek izobešenih zastav večji, to je 47 %, torej ima dela prost dan na ljudi in njihovo domovinsko zavest pozitiven domoljubni učinek.

Zato hipotezo, da je pomanjkanje zavesti glavni razlog, da zastava ob državnem prazniku ni izobešena, potrdimo.

H5: Upokojenci bodo mnenja, da se je ljubezen do domovine v sedanjosti zmanjšala.

Upokojenci so bili v raziskovalnih pogovorih enotnega mnenja, da se je ljubezen do domovine zmanjšala.

Zato hipotezo potrdimo.

6 NAJIN AKTIVEN DOPRINOS K DOMOLJUBJU

Domoljubje je pojem, čustvo, nekaj, kar se mora širiti in negovati v obliki ljubezni in spoštovanja do domovine. Prav zaradi tega se nam je zdelo pomembno, da o tem ne bi le govorili, razmišljali, ampak bi bili pri tem čim širše tudi aktivni.

6.1 ZAČETKI RAZISKOVALNE NALOGE

Sva zelo radovedni in zainteresirani na večih učnih področjih. Najino pozornost pritegnejo področja, ki bi se jih moralo bolj širiti. Še bolj pa so nama všeč takšne teme, pri katerih sva prepričani, da lahko tudi midve kaj spremeniva na bolje.

Že dlje časa nazaj sva vedeli, da se bova ob prvem razpisu za raziskovalno nalogo prijavi in sodelovali v delu raziskovalne naloge. Prav to sva tudi storili in se obrnili na mentorja in učitelja g. Tomaža Repenška. On nama je predlagal domoljubje za temo naloge in takoj sva se strinjali s tem. Dokaj hitro smo se začeli dogovarjati za načine poteka dela in si postavili cilje, kaj pravzaprav želimo doseči z raziskovalno nalogo.

Začeli sva sodelovati tudi z Občino Šoštanj. To pa iz razloga, ker je tema naloge domoljubje v najinem domačem kraju Šoštanj. Prosili sva za 50 slovenskih zastav, ki so bile podeljene občanom Občine Šoštanj. Ta dogodek smo obeležili s fotografiranjem pred stavbo Občine Šoštanj.

Slika 23: Župan Občine Šoštanj g. Darko Menih pri podelitvi slovenskih zastav (Foto: Ramšak P.)

6.2 MEDIJSKA PREPOZNAVNOST

Najino raziskovalno delo je bilo deležno tudi medijske prepoznavnosti. Kjer sva na lokalni televiziji VTV nastopili skupaj z županom Občine Šoštanj g. Darkom Menihom. V intervjuju sva bili deležni vprašanj na temo najine raziskovalne naloge. Ne smemo tudi mimo objave z vsebino o najini raziskovalni nalogi na spletni strani Občine Šoštanj ter facebook strani Občine Šoštanj. Intervju z VTV je bil prav tako objavljen na facebook strani Velenjske televizije kot na televizijskem programu VTV. Najino delo je bilo tako deležno večje prepoznavnosti. Hvaležni sva za medijsko podporo, saj sva lahko tudi na takšen način opozorile ljudi na pomembno vrednoto, kot je domoljubje.

Slika 24: Virtualni intervju v oddaji Dobro jutro na VTV (Foto: posnetek zaslona Ramšak P.)

6.3 ORGANIZACIJA IN IZVEDBA KULTURNEGA DOGODKA

Ob 30. letnici samostojnosti RS in ob 110. letnici mestnih pravic Šoštanja smo 30. 9. 2021 organizirali kulturni dogodek na občinski ravni. Ta dogodek smo načrtovali izključno zaradi aktivnega domoljubja, pri čemer smo želeli povezati šolo in občino, učence in odrasle v skupno dobro, to je v medsebojno sodelovanje in spoštovanje do skupnega doma. Ob kulturnem programu, v katerem sva tudi sami sodelovali, pa je bil vrhunec dogodka to, da smo mladi skupaj z županom in vodstvom šole posadili lipo na šolskem dvorišču.

Dogodek je spremljala tudi VTV televizija. Ob tem dogodku pa je nastal tudi najin literarni prispevek in ga objavil šoštanjski List (glej sliko 25).

Slika 25: Članek mladih raziskovalk v šoštanjskem Listu (Foto: Ramšak P.)

Slika 23: Ob 30-letnici samostojnosti in ob 110-letnici mesta Šoštanj smo posadili lipo (Foto: OŠ KDK Šoštanj)

Slika 24: Vodstvo OŠ, župan in mladi raziskovalki pri saditvi lipe (Foto: OŠ KDK Šoštanj)

6.4 KOMEMORACIJA OB DNEVU SPOMINA NA PADLE BORCE NOB

22. 10. 2021 je pred matičnim uradom Občine Šoštanj potekala komemoracija. V njej sva prav tako nastopali mladi raziskovalki s posameznimi točkami, Pihalni orkester Zarja Šoštanj in g. župan Darko Menih z govorom. Na komemoraciji je bila prisotna tudi VTV. Učenci OŠ smo imeli svoje kulturne točke, kot so recitacija, petje brez spremljave in povezovalni govor točk med seboj. Pihalni orkester Zarja Šoštanj je nastopil kot prvi z uvodom, nato pa je sledil kulturni program učencev OŠ. Na koncu pa smo se učenci OŠ ob prižgani sveči pri spomeniku padlim borcem spoštljivo priklonili z minuto molka.

Slika 25: Učenci OŠ Šoštanj na komemoraciji ob trenutku molka padlim v vojni (Foto: OŠ KDK Šoštanj)

Slika 26: Komemoracija pred spomenikom padlih borcev (Foto: OŠ KDK Šoštanj)

7 INTERVJU Z ŽUPANOM OBČINE ŠOŠTANJ Z G. DARKOM MENIHOM

Najina tema raziskovalne je domoljubje v domačem kraju Šoštanj. Zato se nama je zdelo dobro, da bi intervjuvali tudi župana Občine Šoštanj g. Darka Meniha. Gospod župan se nama je prijazno odzval na prošnjo glede intervjuja in naju povabil na pogovor. Zastavili sva mu 12 vprašanj.

1. Podarili ste nama 50 zastav za namen raziskovalne naloge. Kakšna pričakovanja ste imeli ob tem?

Kot prvo moram seveda povedati, da sem izredno vesel, da sta se odločili za nalogo o domoljubju. Takoj me je pritegnil njen naslov in zanima me, kaj se bo iz naloge ugotovilo. Prav tako mi je bilo v veselje vama podariti 50 slovenskih zastav, ki jih imata vključene v raziskovalni nalogi. Ampak kljub vsemu sam ugotavljam, da je v naši občini bolj malo tistih ljudi, ki zastave ob praznikih izobešajo. Če bo ugotovitev na koncu takšna, da smo le nekaj storili in da smo morda premaknili kakšnega občana, da bo poskrbel za izobešeno zastavo ob državnih praznikih, bom zelo vesel.

2. Kaj menite o pridobljenih rezultatih glede izobešenih zastav?

Mene rezultat ne preseneča preveč. Jaz tudi sam ob državnih praznikih grem po občini in opazujem zastave. Navadno ugotovim, da so zastave izobešene vedno pri istih občanih ter vedno pri istih niso izobešene. Preseneča pa me podatek, da je bila izobešenost zastav ob dela prostih dnevih večja, saj so ljudje vseeno doma, kot pa pri ne dela prostih dnevih. Medtem ko pa me podatek o izobešenih zastavah ob praznikih, ki niso dela prosti, kar malo skrbi.

3. Ali doma izobešate zastavo ob vseh državnih praznikih?

Mi zastavo izobešamo redno. Doma imamo že to urejeno tako, da vnuk že večer prej govori staršem, da ne bomo zjutraj pozabili izobesiti. Vnuk gre tudi sam do mesta, kjer se zastava izobeša in jo pomaga izobesiti.

4. Kaj je za vas domoljubje?

Domoljubje je širok pojem. Navadno je tako, da ljudje živijo v raznih skupnostih, državah ipd. Vsaka taka združba ljudi ima pripadnost okolju, ljudem in soljudem. Domoljubje tisto, da znamo ceniti, kje živimo, kako živijo tvoji bližnji, občani. To je tiso, kar narod povezuje. Domoljubje je potem neke vrste pripadnost. Že v zgodovini nastajanja držav so imele te neke

globoke korenine, dogajale pa so se tudi vojne. V zavesti nam mora ostati borba skupnosti za to, kar smo si želeli in pridobili. Gajiti moramo tudi odnos do preteklih dogodkov in jih obeleževati. Na tak način skozi zgodovino ohranjamo tisto pripadnost in domoljubje do tistega, kar imamo, živimo in ustvarjamo.

5. Se vam zdi, da smo Šoštanjčani dovolj domoljubni?

Šoštanj je zgodovinska občina, znana tudi izven meja. Moram dodati, da sam Šoštanj je domoljuben, vendar s tem, da se ta domoljubnost iz generacije v generacijo manjša. Želim povedati, da ni pravega prenosa domoljuba na mlade. Zato sem zagovornik, da se morajo zgodovinske stvari pravočasno prenesti na mlajše, da bodo lahko potem cenili, kaj se je v zgodovini dogajalo. V Šoštanju je tudi menjava generacij, drugo je tudi to, da je veliko priseljencev, ki niso s srcem z nami. To pa zato, ker naše zgodovine ne poznajo in ker so iz drugih držav. Sicer imajo pripadnost, vendar od kraja, iz katerega izhajajo.

6. Se vam zdi, da se je domoljubje v občini v zadnjih tridesetih letih kaj spremenilo?

Mislim, da je bila domoljubnost okoli devetdesetih let verjetno večja, zaradi bližnjih dogodkov, ki so se takrat dogajali in so bili aktualni. Bila je bolj razvita. Ljudje so simbole in ostale odnose do teh dogodkov bolj povelečevali in jih praznovali ter cenili. Namreč v domoljubnosti je skrit tudi ponos, ki ga ima vsak državljan do svojega okolja, do svojih bližnjih, do tistih stvari, ki so se dogodile in do tistih ljudi, ki se jim moramo zahvaliti, da je do tega sploh prišlo. Da smo dobili tisto svobodo in življenje, ki ga danes imamo. V zadnjem času se to izgublja in to je zato, ker mladina ni bila pravočasno seznanjena z vsem tem. Jaz sem zagovornik, da se že v zgodnji fazi, šoli izve za zgodovino. Potem pa tudi to, da se preko staršev začne ozaveščati o domoljubju.

7. Kdaj se vam zdi, da občani najbolj izrazijo pripadnost občini in so na svoj kraj ponosni?

Menim, da so naši občani predvsem ponosni na te zgodovinske pomnike in obeležja in jih praznujejo oz. jim dajejo poseben pomen in cenijo ljudi, ki so skozi zgodovino pripomogli, da je v naši občini boljše življenje. Zato se tudi na občini trudimo, da občanom zagotavljamo čim boljši življenjski standard in prisluhnemo potrebam občanov ter po naših zmožnostih zagotavljamo to, kar potrebujemo. Zelo sem tudi vesel, ko se na nekih otvoritvah zbere veliko ljudi, potem pa z navdušenjem spremljajo to, kar se je na novo zgodilo v občini. Navsezadnje so tudi hvaležni, da gremo z razvojem naprej

8. Na kakšen način bi lahko ljudi v občini še vzpodbujali, da bi bolj odkrito izražali domoljubje?

Naša pot do tega je še kar pravilna. Z razvojem, ki ga imamo na občini planiranega zagotavljamo občanom tisto, kar jih potem najbolj osrečuje in zadovolji. Vemo, da ne moremo vsem na enkrat ustreči, ampak da tiste najnujnejše stvari takoj zagotovimo, vse ostalo pa s časoma izpolnimo. Še posebej bi si želel, da v naši občini ljudje bolj cenijo tiste vrline iz preteklosti in tudi iz sedanjosti. Npr. da naše dosežke tudi kdaj pohvalijo, ne samo kritizirajo. Sicer smo za kritiko vedno sprejemljivi, ampak mora biti ta tudi utemeljena. Vidim, da smo z osveščanjem mladine in ostalih ljudi na pravi poti. Naj se pojavita tudi ta hvaležnost in ponos, da se je nekaj zgodilo. To je potem tisti odnos tudi do teh simbolov, ki iz naše notranjosti doprinese tudi k boljšemu vzdušju. Kajti zastava je simbol, ki pove, kaj vse se skriva v preteklosti in lepo je iti po občini in videti, da vihrajo zastave. Na to gledam s ponosom in si želim, da bi še tisti občani, ki do zdaj niso izobešali zastav, bilo bolj pozorni na tiste dobrine, ki se dogajajo okoli nas.

9. Sami ste bili tudi nekoč učitelj in ste delali z mladimi. Kaj mislite, ali ima šola zadosten, dovolj velik vpliv na vzgojo domoljubja pri mladih?

Glede tega mislim, da bi bila v šoli zelo dobrodošla še kakšna ura domovinske vzgoje. Ta bi morala biti v programu. Omenil bi tudi učitelje, ki ob vsaki priliki pri vsakem predmetu rečejo kakšno besedo o domoljubju in na ta način opozarjajo učence, kaj domoljubje je in kaj imamo od tega, da je to samo koristna stvar in da je to stvar s ponosom. Tudi pri najmlajših v vrtcu vem, da tudi vzgojiteljice delajo na tem področju. In verjamem, da za to imajo posluh.

10. Ali bi kot župan podprli najin predlog, da bi občina vsakemu prvošolčku na šolski proslavi ob dnevu samostojnosti in enotnosti (26. decembra) podarila slovensko zastavo?

Jaz za to sem, ker menim, da si tako majhno gesto lahko zapomnijo za celo življenje. Zagotovo je že prava pot, da jih takrat animiramo k temu, da spoštujejo našo državo in to čutijo. Kasneje bodo tudi oni pripravljeni k temu, da bodo nekoč izobešili zastavo.

11. Mislite, da bi lahko s to gesto v sodelovanju z učitelji bolj načrtno vzgajali zavest državnih praznikov in spoštovanje le-teh tudi v obliki izobešanja zastav?

Sodelovanje z učiteljskim zborom oz. z vsemi učitelji in vzgojitelji zelo pomembno, kajti oni so veliko časa z mladimi učenci in šolarji. Otroci začutijo, da se jim podaja ta zgodovinski utrip,

ga začutijo in se znajo preko svojih občutkov in čustev izraziti. Naučijo se tudi opozarjati in pogovarjati. To je tista komunikacija, ki tudi doprinese k izboljšanju odnosa do zastav.

12. Ste dolgoletni župan, občani vas imamo radi in vas spoštujemo, ker prepoznavamo vaš trud in prizadevnost za dobrobit vseh v Občini Šoštanj. Kaj bi kot župan na temo domoljubja sporočili svojim občanom?

Svojim občanom bi rekel, da sem kot župan ponosen na to, da sem župan Občine Šoštanj. V tem obdobju županovanja smo dosegli kar nekaj uspehov za našo občino. Seveda v sodelovanju z našimi občani. Znamo tudi prisluhniti njihovim idejam. Na podlagi tega potem tudi izdelamo tiste stvari, ki si jih tudi občani želijo. V nas se pojavi notranji mir, da smo zadovoljstvo in da smo za našo občino tudi nekaj storili v dobrobit vseh. Potem grem s ponosom po občini in vidim, da so ljudje zadovoljni in pomirjeni, nato pa tudi sam začutim njihovo pripadnost do občine in si želim, da bi ostalo pri tem. Z roko v roki se da ogromno narediti ter vsi smo lahko zadovoljni, ponosni in pomirjeni. Lahko se primerjamo z drugimi občinami in državami. Če gremo po drugih državah, zastave visijo skoraj pri vsaki hiši. Ravno to pa si želimo mi – da bi čim več hiš bilo z izobešenimi zastavami. Prav tako si želim čim več dobrega počutja v naši občini, dobrega in korektnega sodelovanja in le tako lahko zagotovimo tisti napredek in socialni mir, ki si ga vsi želimo.

Slika 27: Župan Občine Šoštanj gospod Darko Menih (Foto: Rehar T.).

8 ZAKLJUČEK

Zgodovina pravi, da nasprotnika premagaš tako, da mu odvzameš zastavo in simbole njegove identitete, saj mu takrat odvzameš osebnost in dostojanstvo (Šurc, 2016, 10).

Med pisanjem raziskovalne naloge sva prišli do zaključka, ki povzema najine ugotovitve med pisanjem. Ugotovili sva, da je domoljubje med ljudmi najpogosteje prisotno ob državnih praznikih, ki so dela prosti, in sicer najintenzivneje na Prešernov dan, praznik dela in dan državnosti. Na te praznike je bilo izobešenih največ zastav.

Po raziskovalnih pogovorih s starejšimi občani se je domoljubje oz. ljubezen do domovine skozi leta med ljudmi načeloma zmanjševala. Po njihovem mnenju je bilo v njihovi mladosti več pripadnosti, ljubezni, enotnosti in predanosti domovini. Eno izmed njihovih glavnih prelomnic v življenju je bila zagotovo osamosvojitve Slovenije. Ljudje so takrat pokazali enotnost na glasovanju za samostojno državo. Bili so enotni glede tega. Po 30 letih samostojnosti pa ljubezen med Slovenci ni več tako izrazita oz. je v upadanju.

Najina raziskovalna naloga je pozitivno vplivala na ljudi, ki so sodelovali v njej, to so nama tudi povedali. Bili so zadovoljni, ko so prejeli najino zastavo in na koncu simbolično darilo. Že na samem začetku nastajanja te raziskovalne naloge so naju kontaktirali z lokalne televizije VTV. Najin prvi raziskovalni pogovor pa je bil z upokojeno predano učiteljico go. Anico Podlesnik, ki se je na naju sama obrnila po tem, ko je naju videla na televiziji. Pogovor z njo je nama dal krila, da to, kar delava, je vredno truda. Ob vseh pogovorih, ki sva jih imela s starostniki, sva spoznali, kako pomembno je, da človek v sebi goji ljubezen do doma in domovine, da je to odnos, ki ga je treba gojiti, spoštovati, predvsem pa aktivno izražati. Le-tako bo lahko človek človeku stisnil roko, mu pomagal v stiskah in težavah ter skupaj drug z drugim ustvarjal dobro prihodnost!

9 POVZETEK

Za 30. obletnico samostojnosti Slovenije sva si zastavili cilj, da okviru raziskovalne naloge raziščeva domoljubje v domačem kraju Šoštanj. Večkrat slišiva starše, stare starše se pogovarjati o državi, o voditeljih naše države. Slišiva tudi različne primerjave bivanja in način življenja naših babic in dedkov nekoč in danes. Tudi v šoli je tema o domovini večkrat slišana pri predmetih, kot so slovenščina, domovinska in državljska kultura in etika, zgodovina ... Ob državnih praznikih imamo v šoli tudi proslave, kjer slišiva slovensko himno, nagovor ravnateljice in kulturne nastope svojih vrstnikov v glasnem sporočilu, da je domoljubje ljubezen do doma, domovine in nas ljudi, da je to občutek in vrednota najvišjega spoštovanja, ki ga je potrebno negovati, saj se s tem ohranja in krepi vez med nami Slovenci in našo kulturo.

Vsota vsega tega naju je navdalo v pogumu in vedoželjnosti, da sva se odločili za raziskovalno nalogo, v kateri bi raziskali, kako močna je ta zavest med ljudmi v najinem domačem kraju Šoštanj. Po pregledu literature in spletnih virov sva hitro ugotovili, da je tovrstno merjenje domoljubja zahtevna naloga. Za pomoč sva se obrnili tudi na Fakulteto za družbene vede, ampak nama niso niti odgovorili na najino prošnjo pri načrtovanju kazalcev za merjenje domoljubja.

Najini izhodiščni hipotezi sta bili, da pri ljudeh v domačem kraju izmeriva raven domoljubja. Odločili sva se za dve metodi raziskovanja. Prva je eksperimentalni način, da s pomočjo slovenskih zastav kot državnim simbolom meriva domoljubje v domačem kraju. Za pomoč pri zastavah sva se obrnili na Občino Šoštanj, ki nama je z veseljem pomagala v obliki 50 podarjenih zastav, ki sva jih razdelili na 50 naslovov po Topolšici in Florjanu; kraja spadata pod Občino Šoštanj. Ko sva delili zastave, sva ljudem povedali svoj namen raziskovanja. Podarili sva jim zastavo in seznam datumov in imen državnih praznikov, na katere se izobeša zastava. Ljudje so bili seznanjeni, da bova skozi vse leto 2021 na državne praznike spremljali, v kakšnem številu bodo podarjene zastave izobešene. Ta podatek nama je služil kot kriterij domoljubja med ljudmi, ki sva jim zastavo podarili. Hkrati pa je izobešena zastava posredno vplivala na ljudi v njeni ožji okolici, saj se človek ob pogledu nanjo zave državnega simbola in se vpraša, s kakšnim namenom je izobešena. Zastave so bile ob prvih praznikih leta 2021 številčnejše, največ jih je bilo izobešenih na 25. junij, kar smo tudi med hipotezami predvideli, kasneje pa so bile vse redkejš.

Druga metoda za raziskovanje domoljubja pa je bila, da s pomočjo raziskovalnega pogovora ugotoviva, kako močno je domoljubje prisotno med starejšimi občani Šoštanja. To nalogo sva opravili tako, da sva obiskovali starejše občane in z njimi vzpostavili pogovor na temo domoljubja. Po medijski prepoznavnosti so se na naju obrnili zavedni občani in naju sami povabili na pogovor o domoljubju. Ena prvih, ki je naju povabila na pogovor o domoljubju, je upokojena učiteljica ga. Anica Podlesnik. Vsi, s katerimi sva opravili raziskovalni pogovor, so naju sprejeli odprti rok in kar je najpomembneje, da so z žarom v očeh in z visoko zavestjo govorili o ljubezni do domovine.

Kot dodatni domoljubni izziv pa sva si zadali, da tudi sami čim bolj aktivno sodelujeva pri domoljubnih aktivnostih tako v šoli kot izven nje. Tako sva v sodelovanju z občino na občinski praznik, ki ga le-ta obeležuje 30. 9., to je dan, ko je leta 1436 Friderik Celjski Šoštanju podelil trške pravice, pripravili šolsko proslavo, na katero sva povabili tudi g. župana Darka Meniha, da skupaj na šolskem prostoru posadimo lipo kot simbol pomembnih domoljubnih dogodkov, kot so 585 let trških pravic, 110 let mestnih pravic mesta Šoštanj in 30. letnica osamosvojitve Republike Slovenije. Dogodek je spremljala tudi lokalna VTV. Ob tem dogodku sva napisali tudi članek, ki ga je objavil lokalni časopis šoštanjski List.

Aktivno sva sodelovali tudi na občinski komemoraciji, kjer smo počastili spomin na življenje in smrt padlim borcem za domovino.

Tema raziskovalne naloge je bila že v samem začetku videna in slišana, saj so naju povabili na lokalno televizijo VTV, kjer sva dali svoje iztočnice in namen raziskovalne naloge, o tem so pisali tudi v lokalnem časopisu Naš čas in šoštanjski List.

S celoletnim spremljanjem izobešenih zastav sva ugotovili, da na 11 slovenskih državnih praznikov, na katere po pravilniku izobešamo zastavo, le-ta visi najštevilčnejše ob dnevu državnosti, pri ostalih praznikih pa se zavest o pomenu in vsebini državnega praznika ne izrazi z izobešeno zastavo. Pri tem sva prišli na idejo, da bi prosili občino, da bi zastave podarili vsako leto prvošolčkom, in sicer na državni proslavi 26. decembra ob dnevu samostojnosti in enotnosti. S takšno gesto bi začeli načrtno vzgajati domoljubje že pri najmlajših, saj bi se ob vsakokratnem državnem prazniku lahko učiteljice pogovorile z učenci, o pomenu državnega praznika in če so doma izobesili zastavo. Izhajajoč iz pregovora »Kar se Janezek nauči, to Janez zna.«, lahko sklepamo, da če otroke že od malega načrtno učimo o pomenu izobešene zastave in o pomenu posameznih državnih praznikov, se bo zavest o domoljubju ohranila, tudi ko le-ti

odrasejo. Posledično bo v kraju sčasoma viselo več zastav, ki bodo jasno sporočale pripadnost domovini in njenim ljudem.

Pri raziskovalnih pogovorih na temo domoljubja pri starejših občanih smo ugotovili, da je spoštovanje do doma in domovine njihova visoka vrednota, ki jo visoko cenijo, saj kot pravijo, ni samoumevna, zanjo se je potrebno boriti!

10 ABSTRACT

For the 30th anniversary of Slovenia's independence we decided to write a research paper based on patriotism in our local town Šoštanj. We often listen to our parents and grandparents talking about our country and its leaders. We also listen to different remarks about life known to our grandparents in the past and life nowadays. Moreover, the topic of our county is talked about at school when we have Slovene and history lessons, ethics, etc. For national holidays we always have a celebration at school with Slovene anthem as a must, our head mistress holds a speech, our students make a culture programme ... all saying that patriotism is loving your home, loving your country, loving the people. Patriotism is namely one of the highest value that needs to be nourished for it makes the bond between the people and their culture even stronger.

All things considered, we boldly decided to see and measure how people in our local community feel about national consciousness. After checking the literature available in the library and on the internet we discovered that such a task is quite demanding. Therefore we turned for help to the Faculty of Social Sciences (FDV) but sadly we did not get an answer from their part.

Our initial hypothesis was to measure the amount of patriotism in our local community. We decided to use two different research methods. The first was experimental- to use Slovenian flags (a national symbol) to measure patriotism. We cooperated with the Municipality of Šoštanj. They gave us fifty flags for free and we distributed them among fifty households in Florjan and Topolšica. When distributing the flags, we informed the people of our intention. We gave each of them a list of national holidays. On those exact dates the flags should be hung out on each house. People knew, that we would check whether they hung out the flags out or not during 2021(from January to December). We used this information to measure patriotism among the people who got a flag. Furthermore, the flags influenced other people living in the vicinity for it makes one wonder and think about the reason they are hung out. In the beginning

of 2021 the flags were more numerous than in the second half of the year. As predicted, the majority were hung out on 25th June.

The second method used to measure the patriotism was to talk to elder people living in the area and see how strongly they feel about patriotism. After some media attention people reached out and invited us to talk to them about our research topic. Among the first ones was a retired teacher Mrs Anica Podlesnik.

All the people we talked to welcomed us openhandedly and above all they felt very fervently about patriotism and had a very high level of national consciousness.

As an extra patriotic challenge we wanted to participate as actively as we could with all the activities connected to national holidays at school and in our local community. We participated in our school performance on 30th September, which is our local holiday: in 1436 Frederick II, Count of Celje, gave Šoštanj its market rights license. The mayor Darko Menih was also invited and we planted a linden tree together in our school yard. It stands as a symbol of important patriotic events, such as 585 years of Šoštanj's market rights, 110 years of Šoštanj's town rights and 30 years of Slovenia's independence.

At this ceremony our local TV house VTV was also present. Furthermore, we wrote an article that was published in our local newspaper called šoštanjski List. We also actively participated at the local commemoration, where we honoured the ones that lost their lives fighting for their country. From the beginning on the research topic was well known to local people for they could watch us in a programme on our local TV house VTV. We talked about our intentions within the research paper. Newspapers šoštanjski List and Naš čas also covered the story. After one year of monitoring the flags we came to the conclusion that out of 11 national holidays people hang out the flags mostly on one: national day. We brainstormed what to do in order to improve national consciousness: maybe the municipality could give flags to our first graders every year on 26th December. In doing so we would start to build patriotism from an early stage on; teachers could talk with their students about the importance of national consciousness, ask them whether they hang out the flags at home and why they do it. In Slovenia we have a saying that goes something like this: what a child learns that is what an adult knows. And therefore it is so important to teach children about patriotism right from the start. Later on they will probably have a higher level of national consciousness and consequently more flags will be hung out on national holidays showing that we are grateful for our country and that we belong here. When talking to the elders in our home town we discovered, that patriotism and national

consciousness are very high values for them. And as they say, we must not take them for granted.

11 ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujema mentorju g. Tomažu Repenšku in somentorici ge. Lilijani Ograjenšek za pomoč in podporo pri raziskovalni nalogi.

Zahvaljujema se tudi Občini Šoštanj za podarjene zastave in g. Lesjaku za inovativne obeske za ključke v obliki hrastovega lista, ki sva jih podarila ljudem, ki so sodelovali pri raziskovalni nalogi.

Še posebej se iskreno zahvaljujema najinima družinama, ki sta naju podpirali ves čas med izdelovanjem naloge.

Hvala tudi prevajalkama ter vsem ostalim, ki ste sodelovali pri izdelavi raziskovalne naloge.

12 VIRI

Cankar, I. (2013). Lepa naša domovina. Beletrina, Ljubljana.

Dan boja proti okupatorju. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_upora_proti_okupatorju (17. 12. 2021).

Dan državnosti. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_dr%C5%BEavnosti (7. 12. 2021).

Dan Rudolfa Maistra. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_Rudolfa_Maistra (16. 11. 2021).

Dan spomina na mrtve. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_spomina_na_mrtve (29. 11. 2021).

Dan suverenosti. https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_suverenosti (28. 11. 2021).

Dan vrnitve Primorske k matični domovini.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Dan_vrnitve_Primorske_k_mati%C4%8Dni_domovini (28. 11. 2021).

Društvo Heraldica Slovenica. <http://www.heraldica-slovenica.si/dejavnost/meseczastave.php> (15. 4. 2022).

Državni prazniki in dela prosti dnevi. <https://www.gov.si teme/drzavni-prazniki-in-dela-prosti-dnevi/> (15. 12. 2021).

Državni prazniki v Sloveniji.

https://sl.wikipedia.org/wiki/Dr%C5%BEavni_prazniki_v_Sloveniji (21. 1. 2022).

Državni simboli RS. <https://www.gov.si teme/drzavni-simboli/> (4. 11. 2021).

Novo leto. https://sl.wikipedia.org/wiki/Novo_leto (14. 12. 2021).

Praznik dela. https://sl.wikipedia.org/wiki/Praznik_dela (22. 12. 2021).

Prešernov dan. https://sl.wikipedia.org/wiki/Pre%C5%A1ernov_dan (15. 12. 2021).

Ratpotnik J. M, Plazar A., Verdev H. (2020). Raziskujem preteklost 9, Samostojni delovni zvezek za zgodovino za deveti razred osnovne šole – 2. del. Ljubljana: Založba Rokus Klett.

Šurc, M. (2016). Prevarana Slovenija: Domoljubje, zapisano z ničlami. Ljubljana: Založba Sanje.

VIRI FOTOGRAFIJ

Slika 1:

https://www.google.com/search?q=grb+rs&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwji8dzUxpb2AhWEz4sKHV8HBAAQ_AUoAXoECAIQAw&biw=1536&bih=722&dpr=1.25#imgsrc=xoMURlbtNDKxGM&imgdii=TCYfmQ-KYoA_tM (3. 12. 2021)

Slika 2:

https://www.google.com/search?q=zastava+rs&tbm=isch&ved=2ahUKEwj4nvjVxpb2AhWS hP0HHfkoBR8Q2cCegQIABAA&oq=zastava+rs&gs_lcp=CgNpbWcQAzIFCAAQgAQyBAgAEB4yBAGAEBg6BggAEAgQHjoECAAQQz (20. 12. 2021)

Slika 3: <https://www.izobesi-zastavo.si/kako-izobesamo> (16. 11. 2021)

Slika 23: <https://www.sostanj.si/objava/357899> (20. 11. 2021)

Slika 25: <https://www.os-sostanj.si/foto/2021-2022/> (13. 12. 2021)

Slika 26: <https://www.os-sostanj.si/foto/2021-2022/> (13. 12. 2021)

13 PRILOGE

Priloga 1

Nika Ogrin, Pia Ramšak

Osnovna šola Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj

Koroška cesta 7

3325 Šoštanj

nikao@os-sostanj.si, piar@os-sostanj.si

Šoštanj, 7. 12. 2020

Spoštovani g. župan

Darko Menih

Trg svobode 12

3325 Šoštanj

darko.menih@sostanj.si

Zadeva: **Prošnja pri raziskovalnem delu**

Sva Nika Ogrin in Pia Ramšak, učenki 7. razreda OŠ Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj. Odločili sva se, da bi bili mladi raziskovalki v projektu ZOTKS, ki vsako leto povabi osnovnošolce in srednješolce k raziskovanju.

Najino raziskovalno področje je sociologija in z njo povezano domoljubje, domovinska vzgoja.

Slovenija, naša domovina, naslednje leto praznuje svoj 30. rojstni dan, zato smo si skupaj z mentorjem g. Repenškom in somentorico go. Ograjenšek zadali raziskovalni izziv, in sicer bi radi izmerili domoljubje pri občanih Občine Šoštanj.

Naše raziskovalna metodologija ima dve metodi raziskovanja domoljubja, in sicer:

- raziskovalni pogovor

S pomočjo vprašanj na temo domoljubja bomo pridobivali mnenja starejših občanov.

- eksperimentalno – enoletno spremljanje eksperimenta Domovina 2021

Radi bi razdelili 50 slovenskih zastav po domovih širom občine.

Najina naloga bo:

- a) Ljudi bova najprej vprašali, če bi imeli slovensko zastavo in če bi jo na državne praznike izobešali.
- b) Ljudje, ki bodo pritrdili, da bi jo izobešali, če bi jo imeli, bi zastavo podarili in povedali, da bova spremljali eno leto (od januarja do decembra 2021), če bo zastava ob državnih praznikih izobešena (priložili jim bova koledar državnih praznikov); pri spremljanju si ne bova beležili priimkov, temveč samo to, ali zastava je ali ni izobešena ob državnih praznikih.

Ker je nakup 50 zastav strošek, ki si ga ne moreva privoščiti, se obračava na vas s prošnjo, če bi lahko nama občina podarila zastave, ki bi jih midve radi podarili občanom z namenom enoletnega raziskovanja domoljubja. Pri podaritvi zastave, bi povedali, da jo podarja Občina Šoštanj v namen najinega raziskovanja.

Raziskovalno nalogo bi tako lahko oddale v februarju 2022.

V upanju na pomoč se Vam najlepše zahvaljujema in Vas lepo pozdravljava!

Nika Ogrin, Pia Ramšak

Priloga 2

PREGLEDNICA ZA SPREMLJANJE EKSPERIMENTA (podelitev zastav)

zaporedna številka	ZASTAVA obkroži pri vsakomur ustrezen odgovor	Naslov prejelnika – izpolni samo pri prejelnikih zastave (naslov ti bo v pomoč pri celoletnem spremljanju izobešanja zastave)
1.	A) DA, ŽELIM JO IMETI IN BI JO IZOBESHAL. B) NE, NE ŽELIM JE IMETI. C) ZASTAVO ŽE IMAM IN JO IZOBESAM.	

Priloga 3

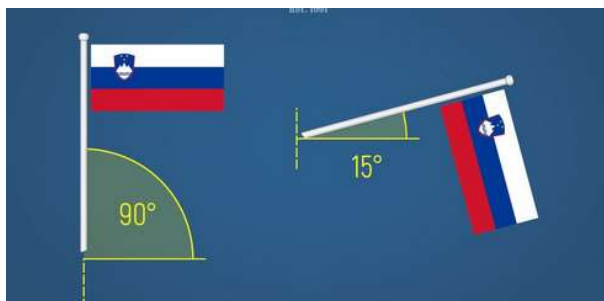
IZOBEŠANJE ZASTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE OB PRAZNIKIH

Zakon o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije ter o slovenski narodni zastavi določa, da se zastava Republike Slovenije izobeša ob praznikih v Republiki Sloveniji:

- **8. februar:** na Prešernov dan, slovenski kulturni praznik
- **27. april:** na dan upora proti okupatorju
- **1. in 2. maj:** na praznik dela
- **8. junij:** dan Primoža Trubarja
- **25. junij:** na dan državnosti
- **17. avgust:** združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom
- **15. september:** vrnitev Primorske k matični domovini
- **23. september:** dan slovenskega športa
- **25. oktober:** dan suverenosti
- **23. november:** dan Rudolfa Maistra
- **26. december:** na dan samostojnosti in enotnosti

Zastava se izobesi na poslopjih, v katerih so uradni prostori državnih organov in organov lokalnih skupnosti, lahko pa tudi na drugih javnih objektih, stanovanjskih hišah ter na drugih primernih krajih.

Zastava je izobešena ves čas praznikov. Na območjih, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost, je izobešena tudi zastava narodne skupnosti.

Slovenska narodna zastava je belo-modro-rdeča zastava.

Grb ima obliko ščita. V notranjosti grba so gore, ki predstavljajo Triglav, 3 zvezde predstavljajo tri celjske grofe, vijugi predstavljata slovenske reke, jezera in morje.

Himna RS je 7. kitica Prešernove *Zdravljice*, ki jo je napisal France Prešeren leta 1844.

Z izobešeno zastavo in petjem himne izražamo pripadnost in ljubezen do svojega doma, domovine.

Pripravili: Ogrin N., Ramšak P.

Priloga 4

Moja domovina, ni le moja, to je prostor vseh nas!

Praznovanje je simbol povezovanja in ohranjanja medsebojnih vezi. Najintimnejša praznovanja so tista, ko se zbere družina in slavljenec s pesmijo in dobrimi željami zaželi dobro življenje. Bližnji pa med sabo obnovijo vrednote medsebojne ljubezni, zaupanja in spoštovanja.

So pa tudi praznovanja, ki presegajo družinski krog in zaobjamejo ljudi širše, to so občinska in državna, celo svetovna obeležja. Kjer se prav tako med ljudmi obnavljajo, tkejo vezi skupnih vrednot, kot je ljubezen do doma, domovine, soljudi, svobode, Zemlje ... Takšni kulturni dogodki nas vselej opominjajo, kako pomembno je skupno sodelovanje in sobivanje, in nas navdajo s spoštovanjem in ponosom, da smo lahko del takšne čuječe skupnosti.

Na šoštanjski občinski praznik 30. 9. 2021 smo učenci ob 30. letnici samostojnosti Republike Slovenije in ob 110. letnici mesta Šoštanj v sodelovanju z Občino Šoštanj iz spoštovanja do ljudi, mesta, domovine izrazili domoljubje in smo s simbolnim dejanjem na šolski trati za športno dvorano OŠ posadili lipo. Drevo, ki je skozi zgodovino Slovencev, postalo simbol naše domovine, pod njim pa so naši davni očaki pri kamniti mizi načrtovali svojo prihodnost, se je slišal ubran otroški glas, slišal se je glas učiteljev in glas g. župana Darka Meniha ter podravnateljice ge. Klementine R. Mežnar. Glasovi so pod lipo zaživel v najlepšem zvenu, saj so se njihove misli in glasovi povezali v eno samo vez, vez po ohranjanju domoljubja in spoštovanju življenja, o katerem je tako lepo zapisal naš rojak in domovinski pesnik Karel Destovnik - Kajuh: *»Lepo je, veš, mama, lepo je živeti, toda, za kar sem umrl, bi hotel še enkrat umreti!«*

Prireditev smo sklenili z zaključno mislijo, da ni smrt tisto, ki nas loči, in življenje ni, kar nas druži, so vezi, ki nas spodbujajo, da le skupaj smo boljši in močnejši!

Mladi se vam odraslim zahvaljujemo, da nam privzgajate vezi, vezi domoljubja, v katere verjamemo, da bodo povezovale in povezale v skupno dobro vse nas!

Nika Ogrin in Pia Ramšak, učenki OŠ KDK Šoštanj

PREGLEDNICA ZA MERJENJE IZOBEŠENIH ZASTAV NA DAN DRŽAVNIH PRAZNIKOV

[illegible]